

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน
ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน
จังหวัดสระบุรี

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑.๑.๒ ร้อยละของความสำเร็จในการจัดทำ
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลว่าจะมุ่งไปสู่ทิศทางใดในอนาคต มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน ประกอบด้วย ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และโครงการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์จังหวัด นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ตลอดจนปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งสะท้อนมาจากแผนชุมชน/หมู่บ้าน

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลบ้านโป่ง จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานของสำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ให้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีระบบ และให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสอดคล้องตามนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเกษตรและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การพัฒนา การแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

นายเอกชัย ใจดี

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๑
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๒
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๒
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๓
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๓
๓ สภาพภูมิอากาศ	๖
๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๖
๓.๒ ฤดูกาล	๖
๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๗
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๘
๔ เส้นทางคมนาคม	๙
๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๙
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๑๐
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๐
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๐
๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๑๑
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๑
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๑
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๑๓
๖.๓ จำนวนครัวเรือน ประชากร แยกชาย/หญิง	๑๔
๖.๔ การศึกษา	๑๔
๖.๕ สาธารณสุข	๑๔
๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม	๑๕
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๑๕
๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ	๑๗
๙ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๑๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรตำบลบ้านโป่ง	๒๑
๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบล	๒๑
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๒๑
๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๓
๒ การจัดทำ TOWS Matrix	๕๔
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบ้านโป่ง	๕๖
๑ แนวทางการพัฒนา	๕๖
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๕๖
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๕๖
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๕๖
๑.๔ พัฒนาการแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์	๕๗
๒ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	๕๘
บรรณานุกรม	๕๙
ภาคผนวก	๖๐
โครงการเปลี่ยนข้าวเปลือกให้เป็นข้าวปลูก	๖๑
โครงการ พริกพื้น คีนชีวิต ชวนาตำบลบ้านโป่งอำเภอหนองโดน	๖๓
โครงการส่งเสริมและอบรมเกษตรกรผู้ผลิตพืชและสมุนไพรสู่ระบบมาตรฐานGAP	๖๖
โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบอำเภอหนองโดน	๖๙
โครงการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร	๗๑
โครงการต่อยอดผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว	๗๓

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑	แสดงเขตการปกครอง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒
ตารางที่ ๒	สรุปเขตการปกครอง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒
ตารางที่ ๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๓
ตารางที่ ๔	แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๖
ตารางที่ ๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔	๘
ตารางที่ ๖	แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอหนองโดน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔	๙
ตารางที่ ๗	ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ปี ๒๕๖๕	๑๒
ตารางที่ ๘	ข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๒
ตารางที่ ๙	ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๒
ตารางที่ ๑๐	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐	๑๓
ตารางที่ ๑๑	ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๑๔
ตารางที่ ๑๒	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๑๖
ตารางที่ ๑๓	แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๑๘
ตารางที่ ๑๔	รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน	๑๙
ตารางที่ ๑๕	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๙
ตารางที่ ๑๖	ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๑๙
ตารางที่ ๑๗	ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๐
ตารางที่ ๑๘	ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๐
ตารางที่ ๑๙	แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๑
ตารางที่ ๒๐	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๒
ตารางที่ ๒๑	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๒
ตารางที่ ๒๒	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๓
ตารางที่ ๒๓	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๔
ตารางที่ ๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๔
ตารางที่ ๒๕	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๔
ตารางที่ ๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๕
ตารางที่ ๒๗	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๖
ตารางที่ ๒๘	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๗
ตารางที่ ๒๙	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	๒๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ ๓๐	แสดงทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๘
ตารางที่ ๓๑	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๑
ตารางที่ ๓๒	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๓
ตารางที่ ๓๓	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๓
ตารางที่ ๓๔	แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๕
ตารางที่ ๓๕	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๖
ตารางที่ ๓๖	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัด สระบุรี	๓๗
ตารางที่ ๓๗	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๙
ตารางที่ ๓๘	แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๙
ตารางที่ ๓๙	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๐
ตารางที่ ๔๐	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๑
ตารางที่ ๔๑	แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๒
ตารางที่ ๔๒	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๔
ตารางที่ ๔๓	แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๕
ตารางที่ ๔๔	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๖
ตารางที่ ๔๕	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๗
ตารางที่ ๔๖	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๘
ตารางที่ ๔๗	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๔๙
ตารางที่ ๔๘	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานในตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๕๑
ตารางที่ ๔๙	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๕๑
ตารางที่ ๕๐	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๓
ตารางที่ ๕๑	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๕๔

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑	แสดงอาณาเขตติดต่อตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน	๑
ภาพที่ ๒	แสดงพื้นที่ป่าไม้ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน	๒
ภาพที่ ๓	แสดงความลาดชัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน	๓
ภาพที่ ๔	ข้อมูลกลุ่มชุดดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน	๕
ภาพที่ ๕	แสดงกลุ่มชุดดินของตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๖
ภาพที่ ๖	แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔	๗
ภาพที่ ๗	แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ย ปี พ.ศ. ๒๕๖๔	๘
ภาพที่ ๘	เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๙
ภาพที่ ๙	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๑๐
ภาพที่ ๑๐	แหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน	๑๑
ภาพที่ ๑๑	แสดงสินเชื้อและภาวะหนี้ของเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๑๓
ภาพที่ ๑๒	แสดงจำนวนประชากร คริวเรือน และคริวเรือนเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๑๔
ภาพที่ ๑๓	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๑๖
ภาพที่ ๑๔	กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๑๗
ภาพที่ ๑๕	แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๑๘
ภาพที่ ๑๖	แสดงหัวหน้าคริวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๑
ภาพที่ ๑๗	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๒
ภาพที่ ๑๘	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๓
ภาพที่ ๑๙	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๓
ภาพที่ ๒๐	แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๖
ภาพที่ ๒๑	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๘
ภาพที่ ๒๒	แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๙
ภาพที่ ๒๓	แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๒๙
ภาพที่ ๒๔	แสดงแผนที่แหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๐
ภาพที่ ๒๕	แสดงแหล่งน้ำผิวดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๐
ภาพที่ ๒๖	แสดงแผนที่แหล่งน้ำผิวดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๑
ภาพที่ ๒๗	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตนจังหวัดสระบุรี	๓๒
ภาพที่ ๒๘	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี	๓๒

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

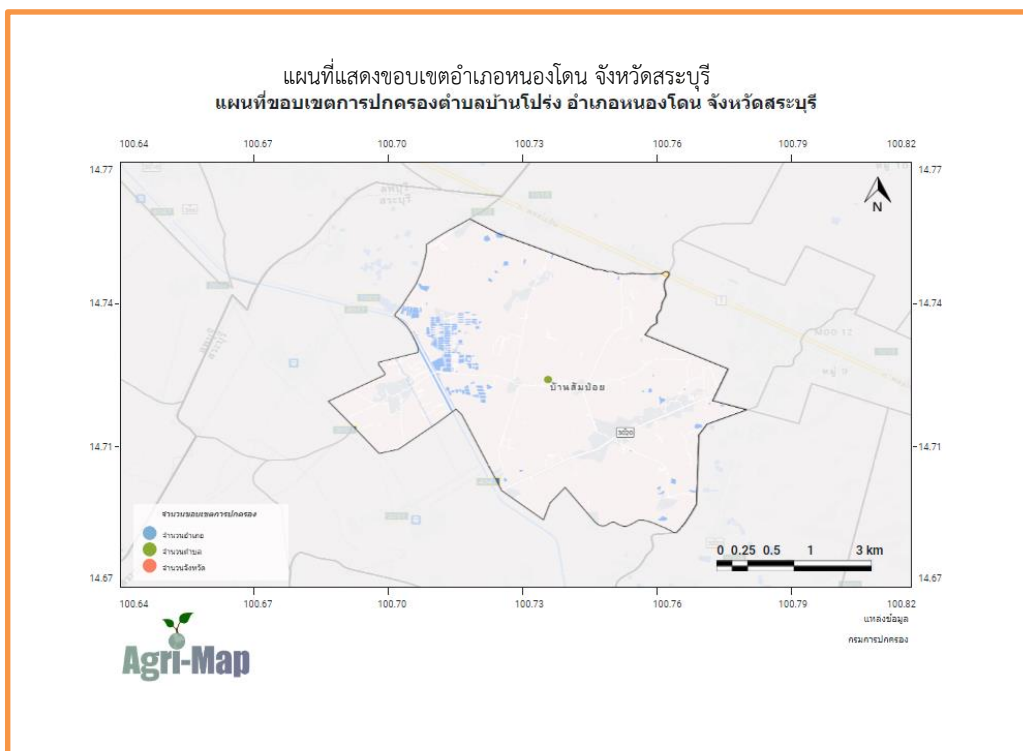
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตนุ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานคร ระยะทางประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดสระบุรี ระยะทางประมาณ ๔๕ กิโลเมตร เนื้อที่ตำบลบ้านโปรง มีพื้นที่ทั้งหมด ๗,๓๖๖ ไร่ หรือ ๑๙.๐๓๙ ตารางกิโลเมตร

๑.๒. อาณาเขต

ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตนุ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอนองโตนุ จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหนองโตน อำเภอนองโตนุ จังหวัดสระบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลหนองโตน อำเภอนองโตนุ จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลดอนทอง และตำบลบ้านกล้วย อำเภอนองโตนุ จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๑ ภาพแสดงอาณาเขตติดต่อ ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตนุ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตนุ, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

- การบริหารราชการ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากที่ทำการปกครองอำเภอนองโตนุ แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๕ หมู่บ้าน

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

หมู่ที่	ตำบล	ตำบลบ้านโป่ง
๑		บ้านโป่งสว่าง
๒		บ้านโป่งใหม่
๓		บ้านโป่งเก่าพลอยเจริญ
๔		บ้านโป่งหัวถนน
๕		บ้านโพนกกโก

(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต.	เทศบาลตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
บ้านโป่ง	๖,๕๘๗.๕๐	๐	๐	๕	๕๗๕
รวม	๖,๕๘๗.๕๐	๐	๐	๕	๕๗๕

(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ป่าไม้ของตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จากข้อมูลแผนที่เขตป่าไม้ถาวรของกรมพัฒนาที่ดิน และแผนที่เขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ เพื่อแสดงพื้นที่ป่าตามกฎหมายพบว่า ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน ไม่มีพื้นที่ป่าตามกฎหมาย และจากข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินพบว่า นอกจากพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายแล้ว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตนไม่มีพื้นที่ป่าไม้อยู่เลย (ภาพที่ ๒)

ภาพที่ ๒ ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอนองโตน

(ที่มา: ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

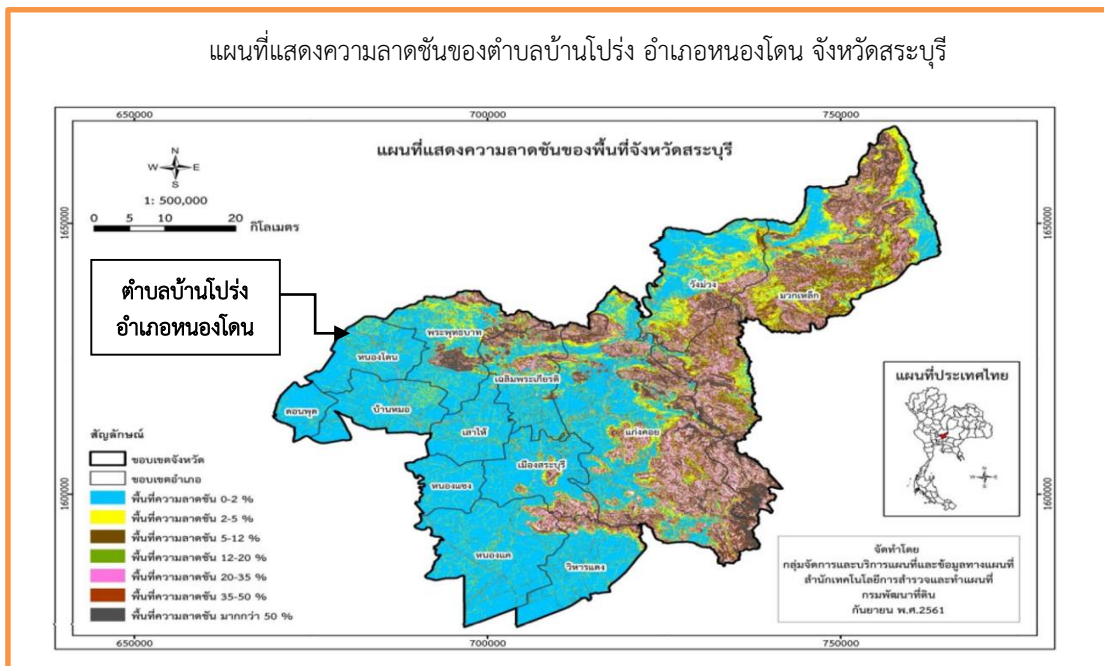
ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
บ้านโป่ง	๒๘,๗๒๖.๙๘	๐	๐
รวม	๒๘,๗๒๖.๙๘	๐	๐

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพพื้นที่ของตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มของกลุ่มน้ำลพบุรี พื้นที่ส่วนใหญ่มีความลาดเอียง ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ จากทิศตะวันออกมาทิศตะวันตก พื้นที่ตั้งแต่ตอนกลางต่อเนื่องไปถึงพื้นที่ทิศตะวันตกและทางทิศใต้มีความสูงเฉลี่ย ๒ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ส่วนพื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกและทิศเหนือจะเริ่มมีความสูงเพิ่มขึ้น โดยมีระดับความสูงประมาณ ๒๐ - ๕๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีคลองชลประทานชยันตา-ป่าสัก ตัดผ่านด้านทิศตะวันออกของตำบล ในด้านทิศตะวันตกของคลองชลประทานเป็นพื้นที่จัดรูปที่ดินจะมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน เนื่องจากจะมีน้ำหลากจากอำเภอช้างเคียง

ภาพที่ ๓ ภาพแสดงความลาดชันตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

(ที่มา : รายงานโครงการจัดทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๑)

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๔ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๑

ชุดดิน : บ้านหมี่ (Bm) ชุดดินบ้านโขน (Bpo) ชุดดินบุรีรัมย์ (Br) ชุดดินช่องแค (CK) ชุดดินโคกกระเทียม (Kk) และชุดดินวัฒนา (Wa)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวสีดำนี้อาจมี รอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว

ปัญหา : ดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกข้าว ไถพรวนเมื่อดินมีความชื้นเหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในกรณีที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว ไถกลบตอซังและทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืช ที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๕๔

ชุดดิน : ชุดดินลำพูนกลาง (Lg) ชุดดินลำนารายณ์ (Ln) และชุดดินสมอทอด (Sat)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : ดินเป็นด่างจัด และมีชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูนช่วงความลึก ๑๐๐ ซม. ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียว ทำให้ไถพรวนยาก และขาดแคลนน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก เลือกชนิดพืชที่ชอบดินเป็นด่างมาปลูก ไถพรวนดินในขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพัว ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือ ปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไถพรวนและปลูกพืชขวางความลาดชัน ปลูกพืชเป็นแถบ ปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชปุ๋ยสด การปลูกพืชหมุนเวียน ทำคันดินร่วมกับปลูกหญ้าแฝกทำแนวรั้วหญ้าแฝก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. หรือถึงชั้นมาร์ล ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๒๘ / ๒๘b

ชุดดิน : ชุดดินชัยบาดาล (Cd) ชุดดินดงลาน (DL) ชุดดินลพบุรี (Lb) ชุดดินน้ำเลน (NaI) และชุดดินวังชมภู (Wc)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเหนียวลึกมากสีดำที่มีรอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

ปัญหา : ดินเหนียวจัด แตกกระแหงกว้างและลึก ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียวมาก ไถพรวนยาก และขาดแคลนน้ำ

แนวทางการจัดการ :

ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านพืชปุ๋ยสดปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบก่อนออกดอก) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ในช่วงเจริญเติบโตก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๔) กลุ่มชุดดินที่ ๒๘b

ชุดดิน : ดินคล้ายชุดดินลพบุรี (Lb) ที่เป็นดินสีน้ำตาล

ลักษณะเด่น : เป็นดินเหนียวจัดสีมาก ตลอดชั้นดินเป็นดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือเทาเข้ม ปฏิกริยา ดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง ดินล่างมีสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นด่างปานกลางถึงเป็นด่างจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง

ปัญหา : ดินเหนียวจัด โครงสร้างของดินไม่ดี เมื่อแห้งจะแข็งมากแต่พอเปียกน้ำจะและการเขตกรรมทำได้ลำบาก

แนวทางการจัดการ :

ปลูกพืชไร่ ปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หว่านพืชปุ๋ยสด ปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบก่อนออกดอก) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

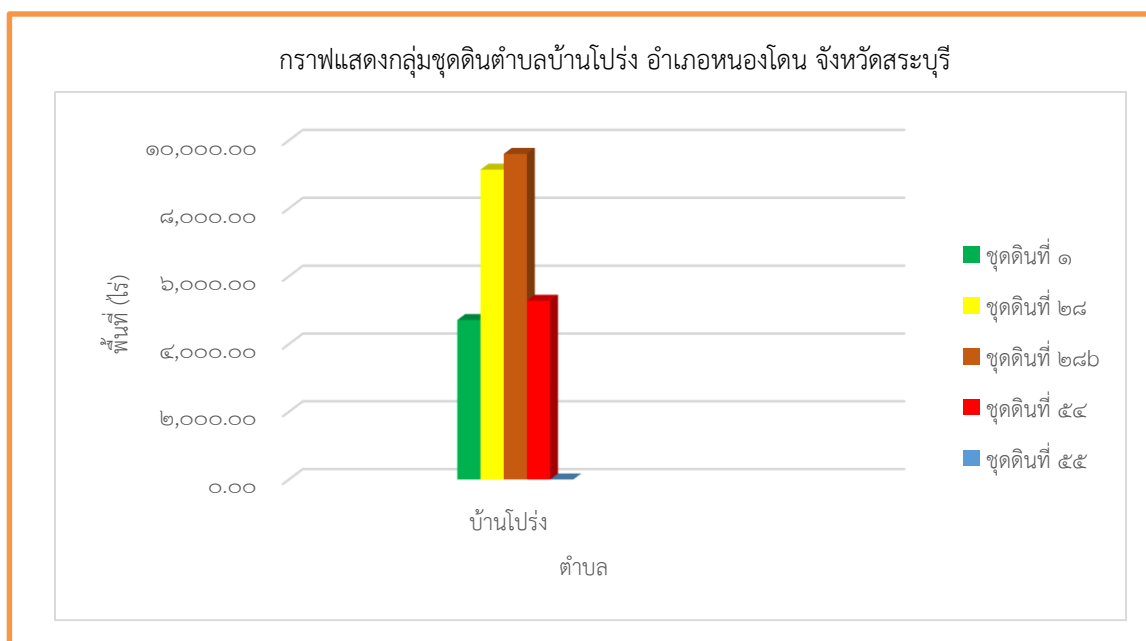
ภาพที่ ๔ ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอนองโตน

(ที่มา : http://oss101.ldd.go.th/web_th_soilseries/01_central/19_Saraburi/19_map/19_AMP/1908.pdf)

ตารางที่ ๔ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ (ไร่)	ผลรวมทั้งหมด
๑	๔,๗๑๑.๔๘	๔,๗๑๑.๔๘
๒๘	๙,๑๓๗.๖๗	๙,๑๓๗.๖๗
๒๘b	๙,๖๐๐.๖๐	๙,๖๐๐.๖๐
๕๔	๕,๒๗๗.๒๓	๕,๒๗๗.๒๓
ผลรวมทั้งหมด	๒๘,๗๒๖.๙๘	๒๘,๗๒๖.๙๘

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๕ แสดงกลุ่มชุดดินของตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดนตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุม ๒ ชนิด ซึ่งพัดประจำเป็นฤดูกาล โดยพัดจากทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีอิทธิพลทำให้อำเภอหนองโดน มีอากาศหนาวเย็นและแห้ง และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ในฤดูฝน ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป ทั้งนี้อำเภอหนองโดนมีลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู (Tropical Savanna Climate, Aw) โดยจะมีฝนน้อยแห้งแล้งในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิค่อนข้างสูงในฤดูร้อนและมีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมจากการพัดผ่านของลมมรสุม

๓.๒ ฤดูกาล แบ่งออกเป็น ๓ ฤดูกาล คือ

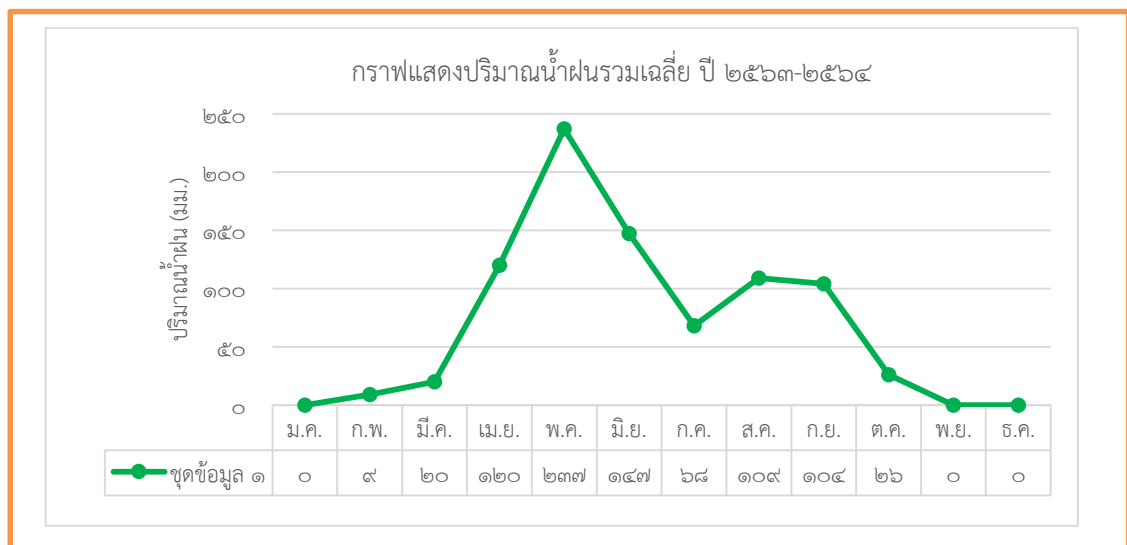
(๑) ฤดูฝน ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดมาจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน ทำให้เกิดฝนตกในระหว่างเดือนพฤษภาคม - ต้นเดือนตุลาคม โดยมีอิทธิพลของร่องมรสุมและพายุหมุนเขตร้อนเสริมปริมาณน้ำฝนในช่วงปลายฤดูฝนอีกด้วย

(๒) ฤดูหนาว ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัดผ่านผืนแผ่นดินใหญ่ของจีน ทำให้เป็นลมเย็นและแห้งปรากฏชัดเจนในระหว่างปลายเดือนตุลาคม - ต้นเดือนมีนาคม ช่วงเวลานี้อากาศเย็นและฝนตกน้อยมากเป็นช่วงฤดูแล้งของอำเภอหนองโดน

(๓) ฤดูร้อน เป็นช่วงสั้น ๆ ในช่วงปลายเดือนมีนาคม - ต้นเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนที่สุดของปีอยู่ในช่วงเดือนเมษายน - ต้นเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้อาจเกิดพายุฤดูร้อนในบางพื้นที่

๓.๓ ปริมาณน้ำฝน

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔ โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ยต่อปีที่ ๗๐ มม. ตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี มีปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูฝนที่ต่ำสุดในช่วงเดือนตุลาคม โดยมีปริมาณ ๒๖ มม. และมีปริมาณน้ำฝนในช่วงฤดูฝนที่สูงสุดในเดือนพฤษภาคม โดยมีปริมาณ ๒๓๗ มม.

ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔
(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๔)

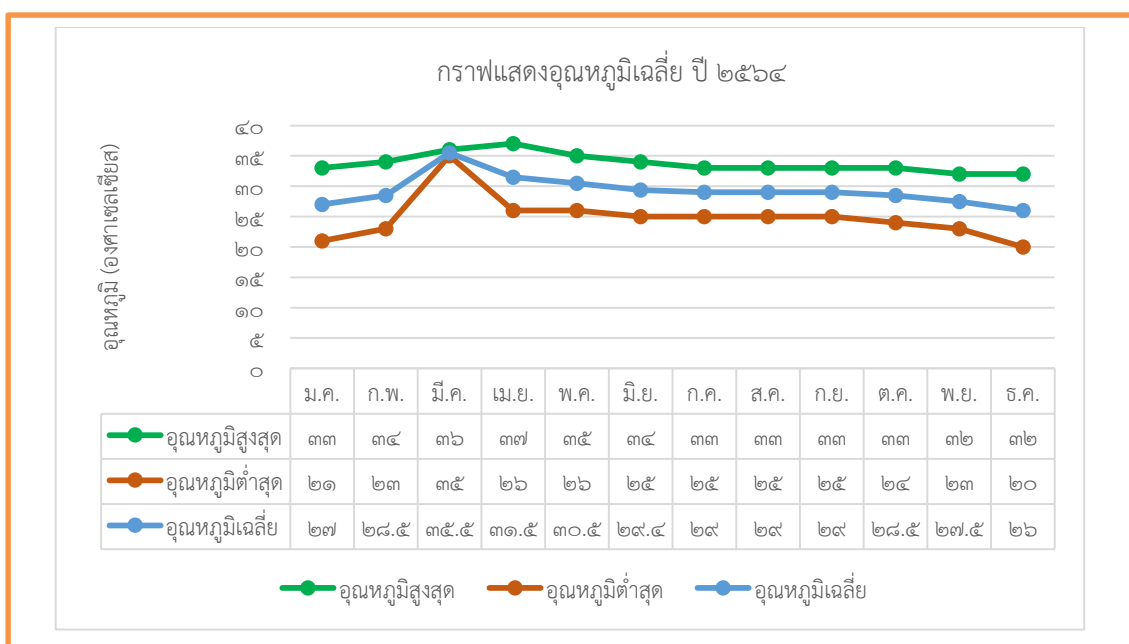
ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๒ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(มม.)
๑	มกราคม	๐
๒	กุมภาพันธ์	๙
๓	มีนาคม	๒๐
๔	เมษายน	๑๒๐
๕	พฤษภาคม	๒๓๗
๖	มิถุนายน	๑๔๗
๗	กรกฎาคม	๖๘
๘	สิงหาคม	๑๐๙
๙	กันยายน	๑๐๔
๑๐	ตุลาคม	๒๖
๑๑	พฤศจิกายน	๐
๑๒	ธันวาคม	๐
	รวม	๘๔๐
	เฉลี่ย/ปี	๗๐

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาหลวงพระบาง, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีปริมาณอุณหภูมิเฉลี่ยปี ๒๕๖๔ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๖ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๓๕.๕ องศาเซลเซียส (ตารางที่ ๖) ค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ ร้อยละ ๗๑ ซึ่งมีความชื้นในอากาศค่อนข้างสูง โดยส่วนใหญ่ช่วงฤดูฝนพบว่าระหว่างเดือนสิงหาคม กันยายน และตุลาคม จะเป็นช่วงที่มีความชื้นในอากาศสูงที่สุด คือ อาจมีค่าสูงขึ้นไปถึง ร้อยละ ๘๐ และช่วงฤดูแล้ง พบว่าเดือนธันวาคม มกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม จะมีค่าความชื้นสัมพัทธ์ประมาณ ร้อยละ ๖๐

ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๒ ปี ตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๔

(ที่มา: <https://www.ncei.noaa.gov/>, และที่ว่าการอำเภอหนองโดน พ.ศ.๒๕๖๕)

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

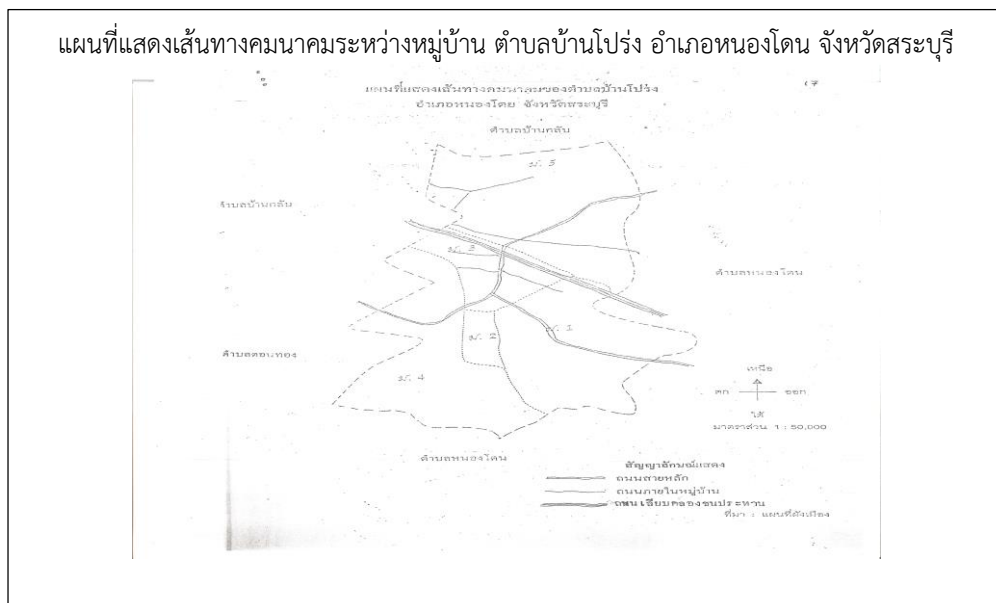
เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๒๑	๓๓	๒๗
กุมภาพันธ์	๒๓	๓๔	๒๘.๕
มีนาคม	๓๕	๓๖	๓๕.๕
เมษายน	๒๖	๓๗	๓๑.๕
พฤษภาคม	๒๖	๓๕	๓๐.๕
มิถุนายน	๒๕	๓๔	๒๙.๕
กรกฎาคม	๒๕	๓๓	๒๙
สิงหาคม	๒๕	๓๓	๒๙
กันยายน	๒๕	๓๓	๒๙
ตุลาคม	๒๔	๓๓	๒๘.๕
พฤศจิกายน	๒๓	๓๒	๒๗.๕
ธันวาคม	๒๐	๓๒	๒๖

(ที่มา : <https://www.nccei.noaa.gov/>)

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมในตำบลบ้านโป่ง

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีการเดินทางระหว่างหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางได้ทั้งทางหลวงชนบท (หมายเลข ๔๐๔๗) ถนนคอนกรีต และถนนลาดยางภายในหมู่บ้านเป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบลและใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร (ภาพที่ ๘)

ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกล้วย, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

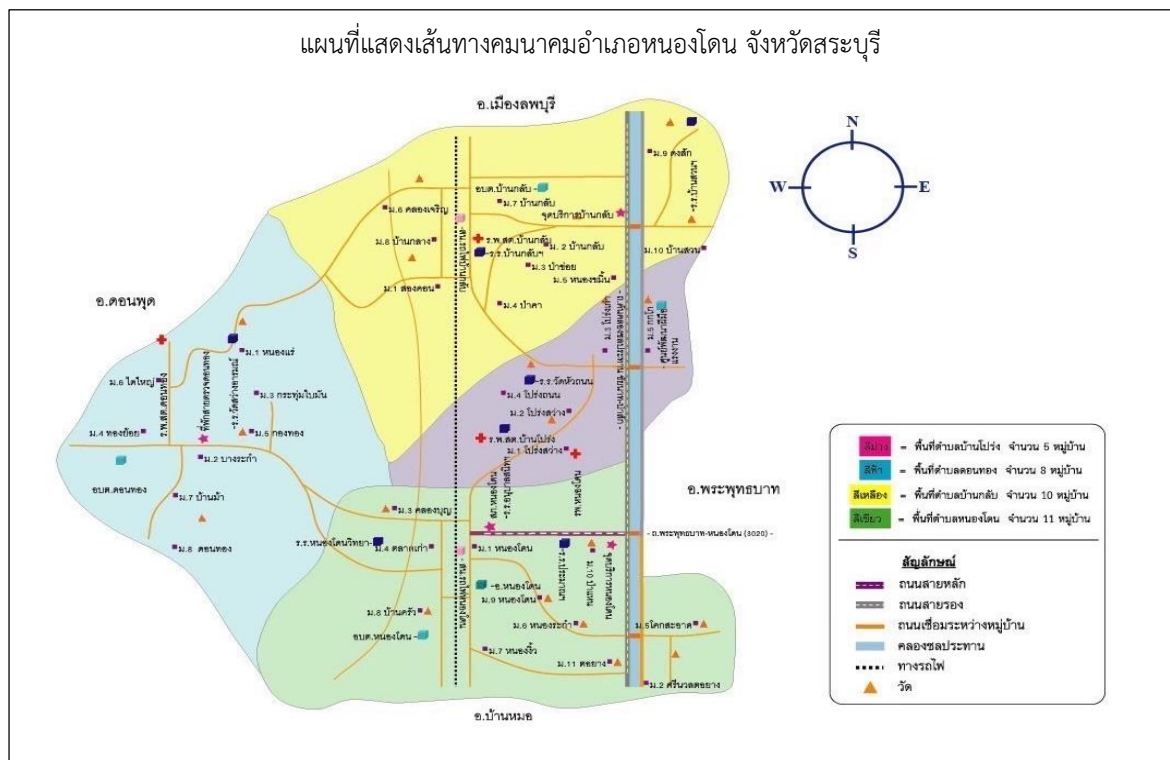
การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ ๙)

๑) ทางรถไฟ มีสถานีรถไฟสายเหนือ ๑ จุดจอด ได้แก่ สถานีรถไฟหนองโดน

๒) ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงชนบท หมายเลข ๔๐๔๗ เส้นทางระหว่างอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ถึงอำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๒๐ เส้นทางระหว่างอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ถึงอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี (ที่มา: ที่ว่าการอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

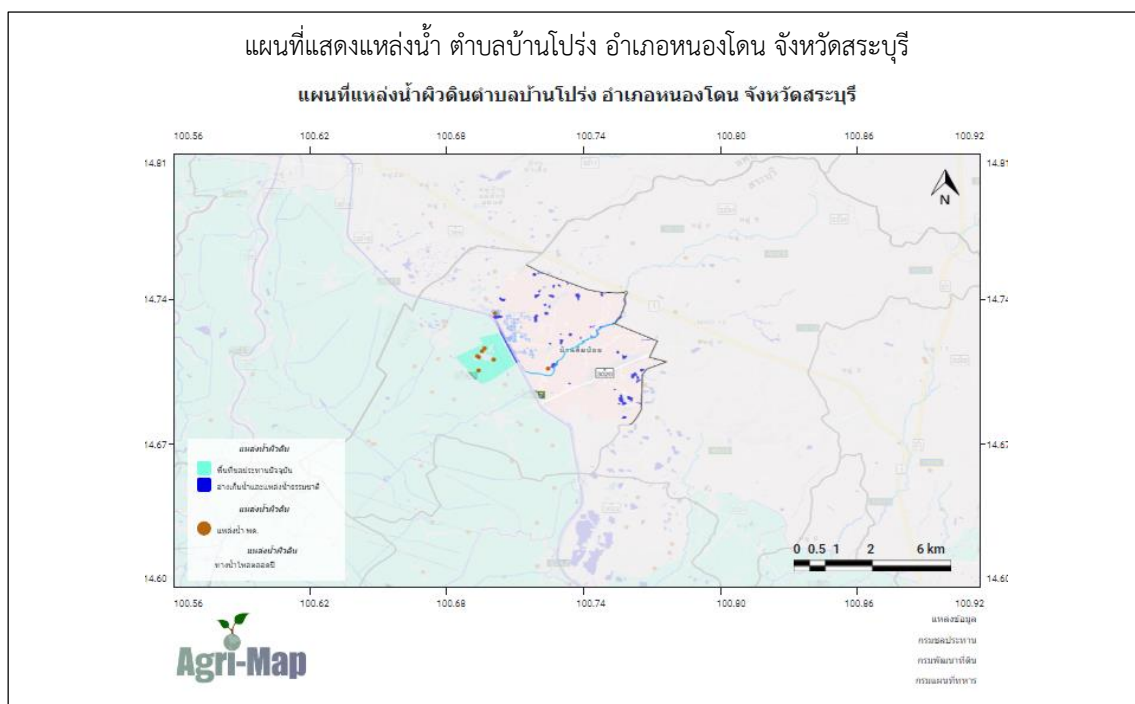
ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ คลองชัยนาท-ป่าสัก ซึ่งเป็นคลองสายหลักของอำเภอหนองโดนและไหลเข้าสู่พื้นที่ผ่านคลองย่อยต่าง ๆ เช่น คลองหนองแร่ คลองโรงกลาง คลองขวาง คลอง ๒๒ R นอกจากนี้ยังมีบึงสาธารณะ ๒ แห่ง และสระน้ำ/หนองน้ำ/บ่อน้ำตื้นอีกหลายแห่ง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ (โครงการชลประทาน) ได้แก่

พื้นที่ของตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเริงราง และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคกกระเทียม ซึ่งเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีระบบประปาหมู่บ้านที่ใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภค และมีพื้นที่บางส่วนของตำบลบ้านโป่ง ที่อยู่นอกเขตพื้นที่ชลประทาน เกษตรกรต้องอาศัยน้ำฝน บึง และบ่อบาดาลเพื่อการทำเกษตร

ภาพที่ ๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร มีพื้นที่การเกษตร ๙,๑๒๙.๕๐ ไร่ (ร้อยละ ๑๖.๕๘ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ของเขตชลประทานเกือบเต็มพื้นที่ (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน พ.ศ. ๒๕๖๖) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านเกษตร

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมด้านการเกษตร ดังนี้

- กลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม
- ศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ๑ กลุ่ม
- กลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑ กลุ่ม

ตารางที่ ๗ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอหนองโดน ปี ๒๕๖๕

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)								รวม
		ข้าวนาปี	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	
บ้านโปรง	๒๘,๗๒๖.๙๘	๒,๓๗๐	๙๕๐	๒๗.๒๕	๐	๐	๔.๕	๕	๑	๓,๓๕๗.๗๕
พื้นที่รวม	๒๘,๗๒๖.๙๘	๒,๓๗๐	๙๕๐	๒๗.๒๕	๐	๐	๔.๕	๕	๑	๓,๓๕๗.๗๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๘ ข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
บ้านโปรง	๒๓๘	๓๘๘	๐	๕๑	๑๑๓	๘๗,๑๐๑	๙๐	๖๔	๐
รวมทั้งรวม	๒๓๘	๓๘๘	๐	๕๑	๑๑๓	๘๗,๑๐๑	๙๐	๖๔	๐

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๕)

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ - แห่ง
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน - แห่ง
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ - แห่ง

ตารางที่ ๙ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่นๆ
บ้านโปรง	๖๔	๐	๐	๐	๖๓	๐	๑
รวมทั้งรวม	๖๔	๐	๐	๐	๖๓	๐	๑

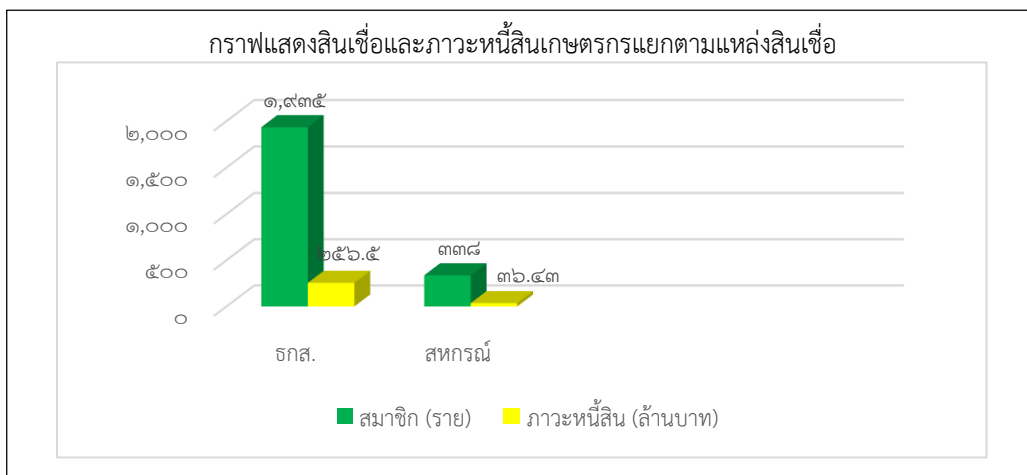
(ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๒) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

- รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอหนองโดน ซึ่งเฉลี่ยรวมทั้งใน ส่วนของภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ประมาณ ๑๘๕,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี
- รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอหนองโดน ซึ่งเฉลี่ยรวมทั้งใน ส่วนของภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี

๓) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร (ภาพรวมอำเภอ)

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองโดน จำนวนสมาชิก ๑,๙๓๕ ราย ภาวะหนี้สิน ๒๕๖.๕ ล้านบาท
- สหกรณ์การเกษตรหนองโดน จำนวนสมาชิก ๓๓๘ ราย ภาวะหนี้สิน ๓๖.๔๓ ล้านบาท

ภาพที่ ๑๑ แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี (ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ สาขาหนองโดน และสหกรณ์การเกษตรหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๔)

๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสระบุรี/ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เท่ากับ ๒๓๖,๖๓๖ ล้านบาท เทียบกับปีที่แล้ว (ปี ๒๕๕๙) มีมูลค่า เท่ากับ ๒๓๗,๕๑๑ ล้านบาท ลดลง ๘๗๕ ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (Per Capita GPP) ณ ราคาประจำปี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีรายได้ต่อคนต่อปีเท่ากับ ๓๓๐,๗๕๐ บาท/คน/ปี ลดจากปีที่แล้ว (ปี ๒๕๕๙) ที่มีรายได้ต่อคนต่อปี ๓๓๐,๘๓๖ บาท จำนวน ๘๖ บาท อยู่ลำดับที่ ๑๐ ของประเทศและเป็นลำดับที่ ๒ ของภาคกลางตอนบน มูลค่าเศรษฐกิจ ๔ ลำดับแรก ได้แก่ ๑. ภาคอุตสาหกรรม ๒. ภาคการค้า (สาขาขายส่งขายปลีกฯ) ๓. ภาคบริการ (การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา) ๔. ภาคการเกษตร จากอัตราการขยายตัว พบว่า สาขาอุตสาหกรรมมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

ตารางที่ ๑๐ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสระบุรี ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

(ล้านบาท) รายการ	ปี พ.ศ.			
	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
ภาคเกษตร	๑๒,๘๕๑	๑๒,๐๕๙	๑๑,๘๔๖	๑๒,๔๔๗
ภาคบริการ	๕๒,๙๙๓	๕๔,๘๒๓	๕๙,๑๙๔	๖๑,๔๔๘
ภาคอุตสาหกรรม	๑๔๗,๑๖๘	๑๕๑,๗๘๐	๑๖๖,๔๗๑	๑๖๒,๗๔๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	๒๑๓,๐๑๒	๒๑๘,๖๖๒	๒๓๗,๕๑๑	๒๓๖,๖๓๖
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (บาท)	๒๙๖,๙๐๒	๓๐๔,๙๐๒	๓๓๐,๘๓๖	๓๓๐,๗๕๐
จำนวนประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๗๑๗	๗๑๗	๗๑๗	๗๑๕

(ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒)

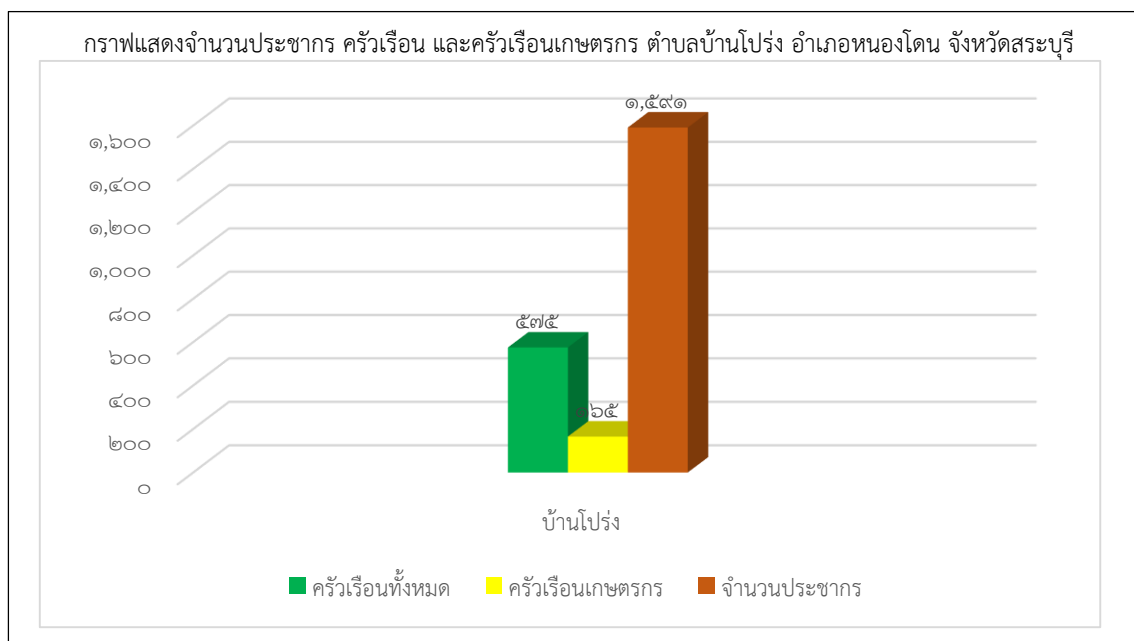
๖.๓ จำนวนครัวเรือน

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีประชากรทั้งสิ้น ๑,๕๙๑ คน จำนวนครัวเรือน ๕๗๕ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๗๘๔ คน หญิง ๘๐๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลบ้านโป่ง นับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๑๑ ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
บ้านโป่ง	๕๗๕	๑๖๕	๗๘๔	๘๐๗	๑,๕๙๑
รวม	๑,๖๓๙	๔๒๓	๒,๐๐๔	๒,๒๖๐	๔,๒๖๔

(ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖ และสำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ.๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๒ แสดงจำนวนประชากร ครัวเรือน และครัวเรือนเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖ และสำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ.๒๕๖๖)

๖.๔ การศึกษา

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีสถานศึกษาหรือโรงเรียนทั้งสิ้น ๑ แห่ง โดยเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑ ได้แก่

- ๑.๑ โรงเรียนวัดหัวถนน

๖.๕ การสาธารณสุข

๑. สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุข

๑.๑ สถานบริการและหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐ ประกอบด้วย สถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๑ แห่ง

๑.๒ สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย

๑.๒.๑ คลินิกแพทย์ - แห่ง

๑.๒.๒ คลินิกพยาบาล - แห่ง

๑.๒.๓ ร้านขายยาแผนปัจจุบัน - แห่ง

๑.๒.๔ ร้านขายยาแผนโบราณ - แห่ง

๑.๓ จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ (ภาพรวมทั้งอำเภอ)

๑.๓.๑ แพทย์ จำนวน ๒ คน

๑.๓.๒ ทันตแพทย์ จำนวน ๒ คน

๑.๓.๓ เภสัชกร จำนวน ๔ คน

๑.๓.๔ พยาบาล จำนวน ๓๖ คน

๑.๓.๕ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๑๐ คน

๑.๓.๖ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน ๒๕๐ คน

๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ ๙๕ ของตำบลบ้านโป่ง นับถือศาสนาพุทธ

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

❁ ประเพณีที่สำคัญ

- ประเพณีกวนข้าวทิพย์ พิธีกวนข้าวทิพย์ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นประเพณีสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในหมู่ของชาวพุทธทั่วไป เพื่อระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเหตุการณ์ที่นางสุชาดา ได้กวนข้าวทิพย์ในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ แล้วนำไปถวายพระพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ ๑ วัน โดยถือว่ามีผลานิสงส์มากด้วย เหตุนี้ชาวพุทธจึงพร้อมใจกันกวนข้าวทิพย์ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา เทิดทูนพระเกียรติคุณด้วยความกตัญญูกตเวทิตาธรรม ข้าวทิพย์มธุปายาสนี้เชื่อกันว่า เมื่อทำครบถ้วนตามพิธีแล้ว จะเป็นสิริมงคลแก่ผู้ทำและผู้บริโภค สมควรจะ เช่น สรรวงเทพารักษ์ ผู้ที่ได้บริโภคข้าวทิพย์แล้วจะประสบโชคลาภต่าง ๆ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติ ประสบสิ่งที่เป็นมงคล

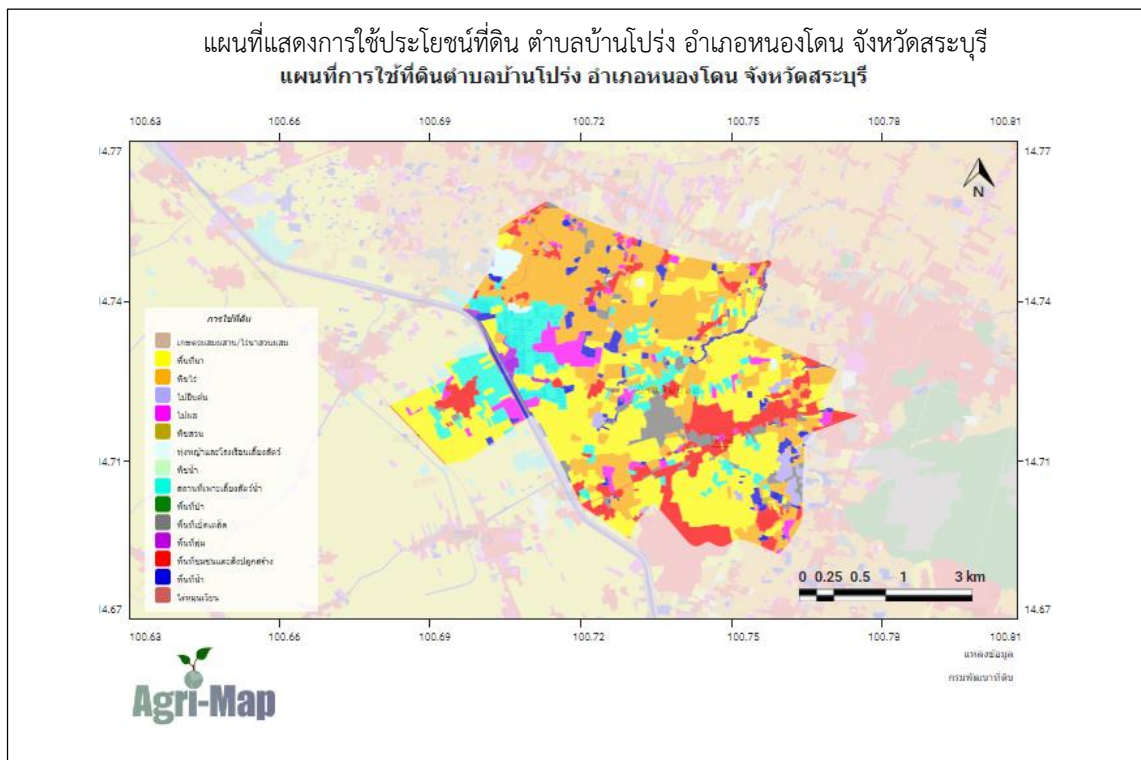
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน ๙,๔๖๒.๓๔ ไร่ ร้อยละ ๕๕.๙๕ รองลงมาคือ พืชไร่ จำนวน ๓,๕๓๗.๑๓ ไร่ ร้อยละ ๒๐.๙๑ และพื้นที่ชุมชน และสิ่งปลูกสร้างจำนวน ๑,๔๗๖.๗๔ ไร่ ร้อยละ ๘.๗๓

ตารางที่ ๑๒ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

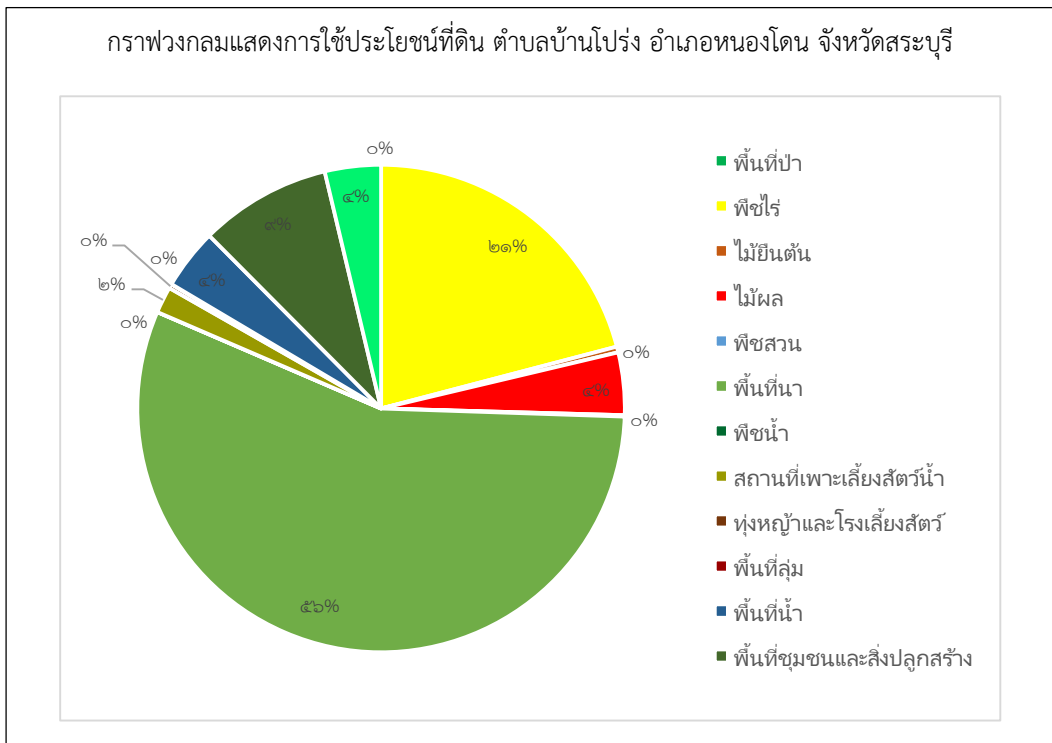
ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๐	๐
พืชไร่	๓,๕๓๗.๑๓	๒๐.๙๑
ไม้ยืนต้น	๖๔.๖๙	๐.๓๘
ไม้ผล	๗๐๑.๐๑	๔.๑๔
พืชสวน	๑๔.๘๙	๐.๐๙
พื้นที่นา	๙,๔๖๒.๓๔	๕๕.๙๕
พืชน้ำ	๐	๐
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๙๖.๙๙	๑.๗๖
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๔๙.๐๘	๐.๒๙
พื้นที่ลุ่ม	๐	๐
พื้นที่น้ำ	๖๘๐.๗๑	๔.๐๒
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑,๔๗๖.๗๔	๘.๗๓
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๖๒๙.๓๓	๓.๓๒

(ที่มา: ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี (ที่มา: ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๔ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี (ที่มา: ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๖)

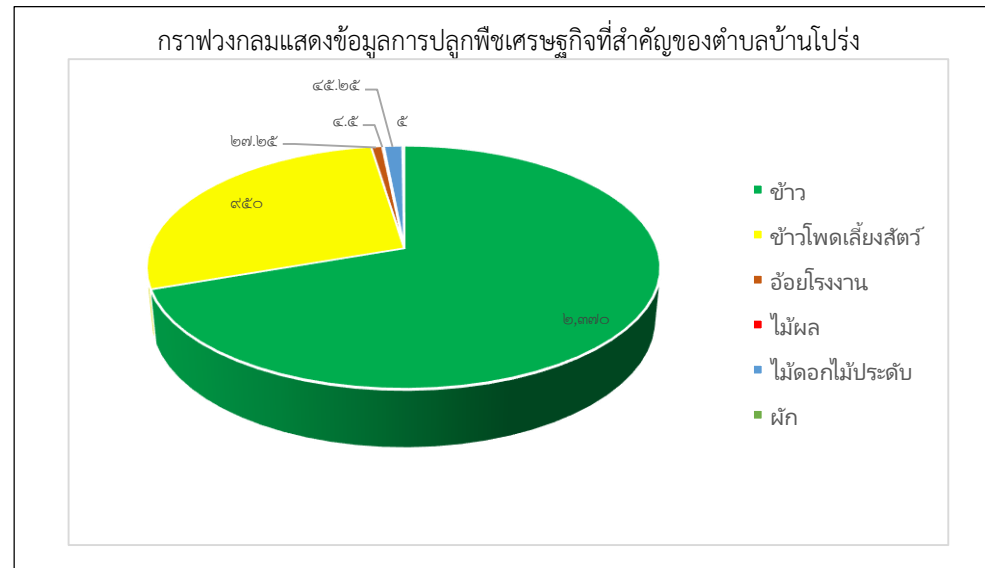
๘ ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวเจ้า มีพื้นที่ปลูกมากจำนวน ๒,๓๗๐ ไร่ รองลงมา คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๙๕๐ ไร่ และอ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๒๗.๒๕ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกไม้ผลและไม่ยืนต้นบางส่วน

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร (ไร่) อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี											
		ข้าว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	สับปะรด	ผัก	หญ้าเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	ไม้ผล	ไม้ดอกไม้ประดับ	รวมทั้งหมด
บ้านโป่ง	๒๘,๗๒๖.๙๘	๒,๓๗๐	๒๗.๒๕	๐	๙๕๐	๐	๕	๐	๐	๐	๔.๕	๑	๓,๓๕๗.๗๕
รวม	๒๘,๗๒๖.๙๘	๒,๓๗๐	๒๗.๒๕	๐	๙๕๐	๐	๕	๐	๐	๐	๔.๕	๑	๓,๓๕๗.๗๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๕ แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๙ องค์กรและสถาบันต่าง ๆ

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการหลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๔ รายชื่อกลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน ตำบลบ้านโป่ง

ที่	ชื่อกลุ่ม	ชื่อประธานกลุ่ม/ เจ้าของกิจการ	ชื่อผลิตภัณฑ์	สถานที่ตั้ง		
				เลขที่	หมู่ ที่	ตำบล
๑	กลุ่มอาชีพพริกแกง	นางหนู ไทยภักดี	พริกแกง ขนมหั่วแปบ น้ำสมุนไพรมะขาม	๑๒	๑	บ้านโป่ง
๒	กลุ่มอาชีพบ้านโป่ง สว่าง	น.ส.ปัทมา พหลยุทธ	ปลาแดดเดียว จักสาน	๑๓๑	๑	บ้านโป่ง
๓	กลุ่มสัมมาชีพชุมชน บ้านโป่ง	นางไพรินทร์ หอมสิงห์	ไข่เค็ม ข้าวเกรียบไข่เค็ม	๑๒	๒	บ้านโป่ง
๔	กลุ่มอาชีพบ้านโพนกก โก	นางศรีรุ่ง บุตรแสน	ผลิตภัณฑ์จากเชือกมัดฟาง ปลาตุ๊ก สวรรค์ ปลาตุ๊กแดดเดียว	๑๒๐	๕	บ้านโป่ง

(ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๑๕ จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์ ตำบลบ้านโป่ง

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๔
เครื่องดื่ม	๑
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๐
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๒
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๐
รวม	๗

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๑๖ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวน สมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านโป่งใหม่	๑๒	๒	บ้านโป่ง	๑๐	นางไพรินทร์ หอมสิงห์

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๑๗ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ตำบลบ้านโป่ง

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโป่งใหม่	๑๒	๒	บ้านโป่ง	๑๒	นางไพรินทร์ หอมสิงห์
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดหัวถนน	-	๔	บ้านโป่ง	๑๔	ด.ญ.มิณดา หมิ่นที
กลุ่มส่งเสริมการผลิตแปรรูปปลา	๑๐๙	๕	บ้านโป่ง	๒๕	นายบุญช่วย วงษ์โกฏ

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๑๘ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านโป่ง	๗๑	๑	บ้านโป่ง	๔๔	นายสวัสดิ์ อ่อนดี

(ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๖)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลบ้านโปร่ง

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๑.๑ เกษตรกรและองค์การเกษตรกร

๑) เกษตรกร

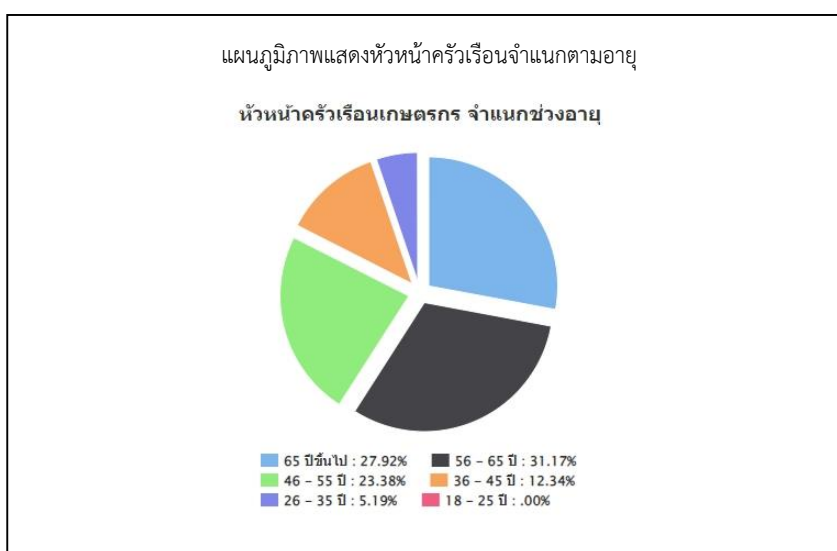
(๑) ครักว์เรือนเกษตรกร

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีครักว์เรือนเกษตรกร จำนวน ๑๕๔ ครักว์เรือน โดยมีหัวหน้าครักว์เรือนเกษตรกร อายุ ๖๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๔๓ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙๒ อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๔๘ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๑๗ อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๓๖ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๘ และอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๑๙ ครักว์เรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๔

ตารางที่ ๑๙ แสดงหัวหน้าครักว์เรือนจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ช่วงอายุ (ปี)	ครักว์เรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๔๓.๐๐	๒๗.๙๒
๕๖ - ๖๕ ปี	๔๘.๐๐	๓๑.๑๗
๔๖ - ๕๕ ปี	๓๖.๐๐	๒๓.๓๘
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๙.๐๐	๑๒.๓๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๘.๐๐	๕.๑๙
๑๘ - ๒๕ ปี	๐	๐.๐๐
รวม	๑๕๔.๐๐	๑๐๐.๐๐

(ที่มา : ระบุฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๖ แสดงหัวหน้าครักว์เรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : ระบุฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

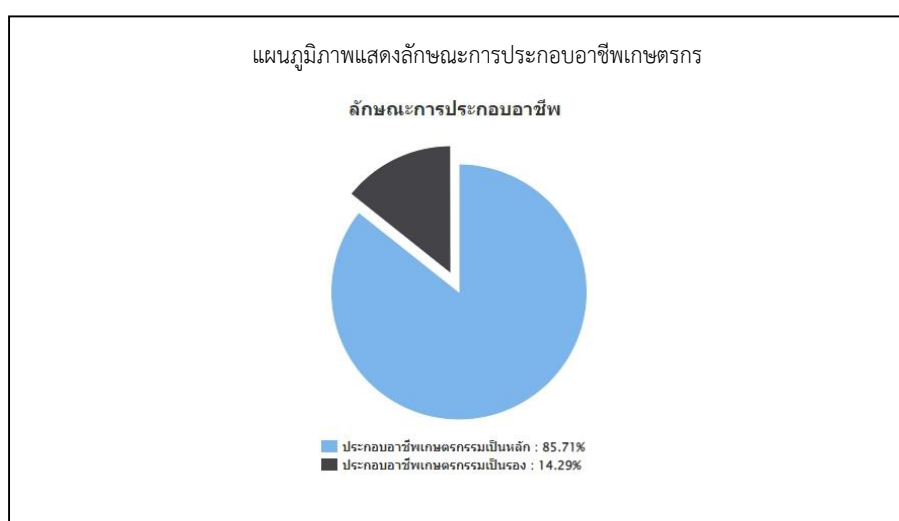
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๑๓๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔๕ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๕

ตารางที่ ๒๐ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑๓๒.๐๐	๘๕.๗๑
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๒.๐๐	๑๔.๒๙

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๗ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

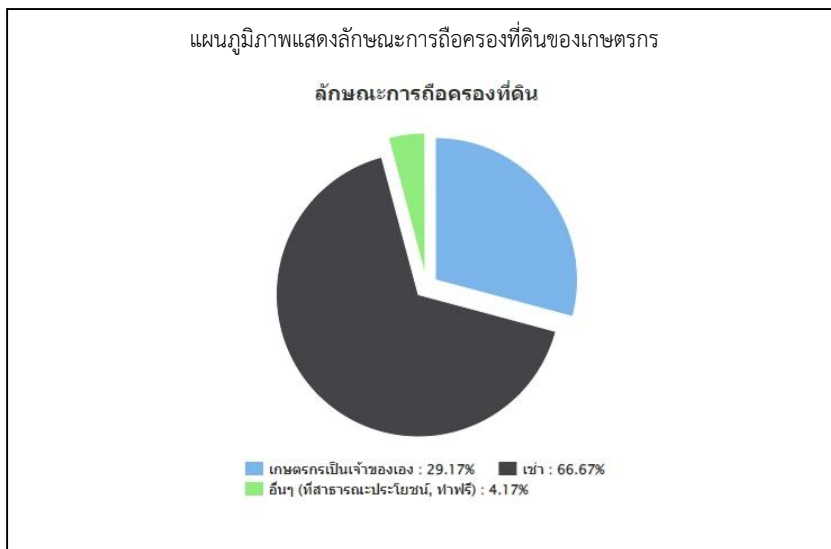
(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน ส่วนใหญ่เป็นที่เช่า จำนวน ๓๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๐๒ รองลงมาคือเกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๑๕๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑๒ และอื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๑๙๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๖ ตามลำดับ ทั้งนี้ เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองที่ดินในทุกลักษณะ

ตารางที่ ๒๑ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๑๕๘.๐๐	๘.๘๕.๐๐
เช่า	๓๑๕.๐๐	๓๒.๑๒.๐๐
อื่น ๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๙๓.๐๐	๑๙.๑๑.๐๐

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๘ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

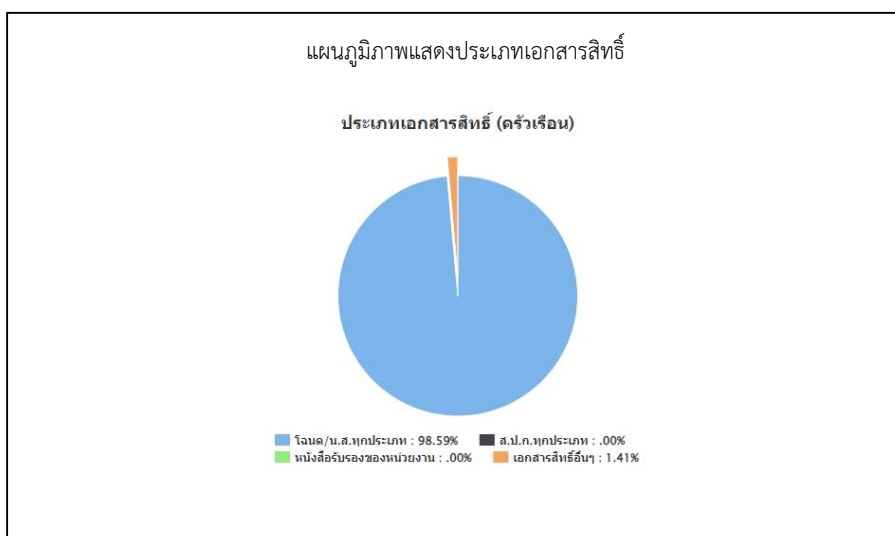
(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนดจำนวน ๑๔๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๖๔ หนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๘ และเอกสารสิทธิ์อื่น ๆ จำนวน ๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๒ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๗๐.๐๐	๗๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๑.๐๐

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๑๙ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี (ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๑ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๕ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๓ ราย และกลุ่มยุวเกษตรกร ๑ กลุ่ม สมาชิก ๒๑๔ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑ แห่ง สมาชิก ๒๓ ราย

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	กลุ่มส่งเสริม		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
บ้านโป่ง	๑	๑๕	๑	๒๓	๑	๑๔	๑	๒๓	-	-	-	-
รวม	๑	๑๕	๑	๒๓	๑	๑๔	๑	๒๓	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์เครือข่ายจำนวน ๑ ศูนย์

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยีด้านการ พัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
บ้านโป่ง	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
รวม	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๒๐ คน โดยมีอาสาปศุสัตว์ จำนวนมากที่สุด ๖ ราย รองลงมา คือ เกษตรหมู่บ้าน ๕ ราย และหมอดินอาสา ๔ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)									
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ชลประทาน	สารวัตร เกษตร อาสา
บ้านโป่ง	๑	-	๓	๖	๔	๕	-	-	๑	-
รวม	๑	๒	-	๑๒	๑๐	๑๐	-	-	๕	๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน ไม่มีประชาชนชาวบ้าน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
บ้านโป่ง	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

- ปัจจุบันตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี ไม่มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก ในพื้นที่ โดย ศพก. หลักของอำเภอนองโตน ได้จัดตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลหนองโตน ซึ่งมีข้อมูลที่สำคัญของศูนย์ฯ ดังนี้

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายรุจฉิมชัย ลิมิชัย

บ้านเลขที่ ๑๐๐ หมู่ ๕ ตำบลบ้านกล้วย อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

สถานการณ์ของพื้นที่ : ลักษณะพื้นที่ราบเรียบและราบลุ่มบางส่วน โดยมีความลาดเอียงจากทิศตะวันออกมาทิศตะวันตก มีคลองชลประทานชยันนาท-ป่าสัก ตัดผ่านด้านทิศตะวันออกของอำเภอ ด้านทิศตะวันตกของคลองชลประทานเป็นพื้นที่จัดรูปที่ดิน ปัญหาที่พบเป็นประจำในพื้นที่ คือ น้ำท่วมขังในฤดูฝนเนื่องจากน้ำที่หลากมาจากอำเภอข้างเคียง, ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่น้ำลุ่มต่ำในช่วงเดือนกันยายน - ธันวาคม, ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม สำหรับพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แนวทางการพัฒนา : แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี ได้แก่

๑. ปรับปรุงพื้นที่ให้มีการกักเก็บน้ำได้มากขึ้น
๒. ปรับปรุงพื้นที่แปลงสาธิตให้มีความสอดคล้องกับฐานการเรียนรู้
๓. ปรับปรุงอาคารที่ใช้ในการอบรมให้เหมาะสม สวยงาม สะดวกต่อการให้บริการ

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำไร่นาสวนผสม

หลักสูตรเรียนรู้ : การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งประกอบด้วยฐานการเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐาน ได้แก่ การจัดการเมล็ดพันธุ์ การจัดการดินและปุ๋ย การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน นวัตกรรมและเทคโนโลยีการลดต้นทุน และเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรหลัก ๑. การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
๒. การจัดการด้านการตลาด

หลักสูตรบังคับ ๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่

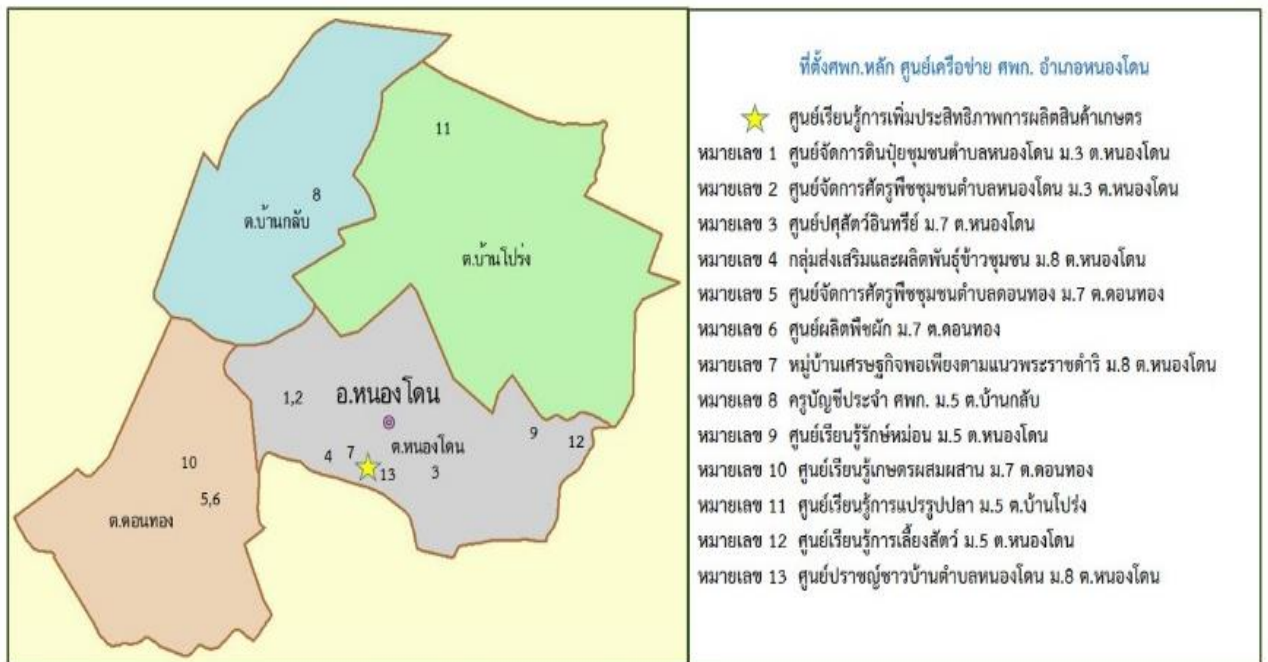
หลักสูตรเสริม ๑. การสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

ตารางที่ ๒๗ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

แบบสรุปข้อมูล					
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี					
ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์เครือข่าย
		หมู่	ตำบล		
ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปปลา	การแปรรูปปลาตาก	๕	บ้านโป่ง	นายบุญช่วย วงษ์โกฏ	๐๙๗-๒๑๓๒๗๕๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
และเครือข่าย ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๐ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและเครือข่าย
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ โดยในพื้นที่
อำเภอหนองโดน ปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ เพียง ๑ กลุ่ม และตั้งอยู่ที่ตำบลหนองโดน ได้แก่
กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน ซึ่งมีกิจกรรมและแผนงานที่สำคัญของกลุ่ม ดังนี้
แผนการผลิตรายกลุ่มของ แปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน
ที่อยู่ ตำบลหนองโดน อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี
กิจกรรม ข้าว

- เป้าหมายการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๘๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๓,๐๔๐ บาท/ไร่ (๒๐%)
- เป้าหมายผลผลิต : เพิ่มผลผลิต จาก ๗๒๐ กก./ไร่ เป็น ๘๖๔ กก./ไร่ (๒๐%)
- เป้าหมายรายได้ : ๓,๘๖๐ บาท/ไร่
- ประมาณการรายจ่าย : ๓,๐๔๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. การผลิตข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP
๒. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว
๓. การนำนวัตกรรมด้านเครื่องจักรกลการเกษตรมาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต
๔. การรวบรวมผลผลิตของสมาชิกกลุ่มขายกับผู้รับซื้อ เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต

ตารางที่ ๒๘ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการรายจ่าย	ประมาณการรายได้		
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.				
๑ การบริหารจัดการเพื่อการผลิต																
๑.๑ อบรมให้ความรู้ด้านการผลิตข้าว	←————→															
๑.๒ อบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชี		←————→														
๑.๓ ตรวจสอบวิเคราะห์ดิน		←————→											๕,๐๐๐			
๑.๔ ดำเนินการจัดหาปุ๋ย					←————→								๑๕๐,๐๐๐			
๑.๕ การผลิตปุ๋ยหมัก	←————→															
๑.๖ การผลิตสารชีวภัณฑ์					←————→								๕๐๐			
๒.การบริหารจัดการกลุ่ม																
๒.๑การถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในเรื่องการจัดการกลุ่ม		←————→														
๒.๒ ประชุมสมาชิกกลุ่ม	←————→															
๓. การบริหารจัดการตลาด																
๓.๑ ถ่ายทอดความรู้ด้านการตลาด						←————→										
๓.๒ ทำแผนธุรกิจของกลุ่ม		←————→														
๔. การผลิตข้าวของกลุ่มแปลงใหญ่																
๔.๑ การเพาะปลูก						นาปี	←————→						นาปรัง	๓,๖๔๘,๐๐๐		
๔.๒ การเก็บเกี่ยว		←————→						←————→							๔,๖๓๒,๐๐๐	
๔.๓ รายได้จากแหล่งอื่นๆ (การรับจ้างทางการเกษตรแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป)	←————→														๒๕,๐๐๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตารางที่ ๒๙ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	หนองโดน	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน	ข้าว	๔๙	๑,๒๐๐	นายกัมธร จิตตะโน	๐๖๑-๘๑๓๙๔๑๘

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

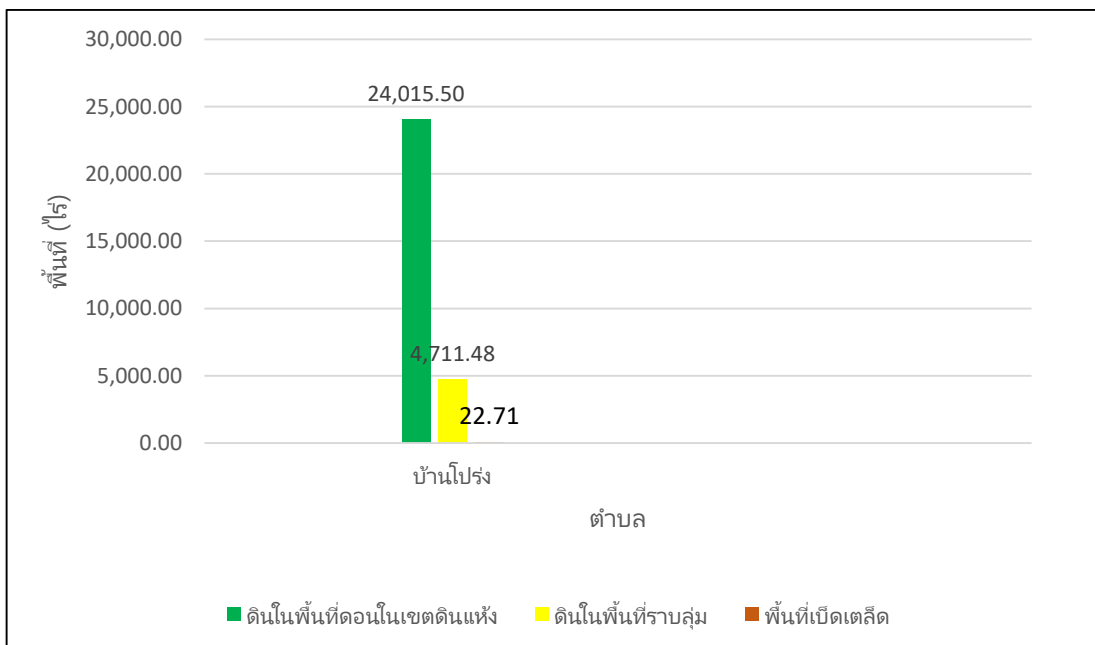
ดินในพื้นที่ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีทรัพยากรดินทั้งหมด ๒๘,๗๔๙.๖๙ ไร่ โดยทรัพยากรดินที่พบมี ๓ ประเภท ได้แก่ ดินในพื้นที่ราบลุ่ม จำนวน ๔,๗๑๑.๔๘ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๘ ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง จำนวน ๒๔,๐๑๕.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๕๓ และพื้นที่เปิดเตล็ด จำนวน ๒๒.๗๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๙

ตารางที่ ๓๐ แสดงทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ลาดชันสูง	-	-
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห้ง	๒๔,๐๑๕.๕๐	๘๓.๕๓
พื้นที่เปิดเตล็ด	๒๒.๗๑	๐.๐๙
กลุ่มชุดดินผสม	-	-
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๔,๗๑๑.๔๘	๑๖.๓๘

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

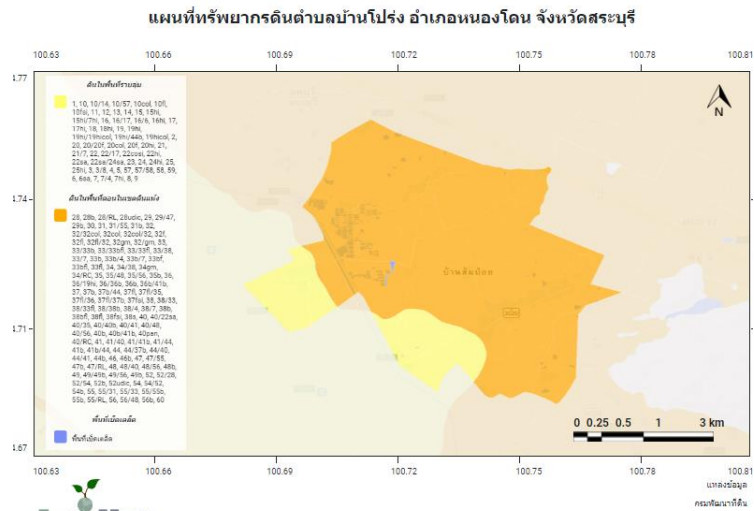
แผนภูมิแสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๑ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

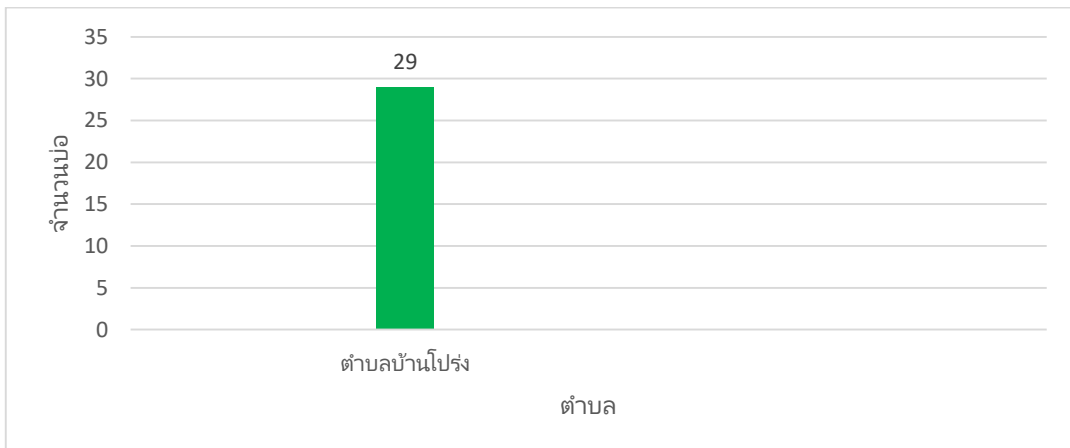
ภาพที่ ๒๒ แสดงพื้นที่แสดงทรัพยากรดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) ทรัพยากรน้ำ

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน เป็นพื้นที่อาศัยน้ำจากระบบการชลประทานในการทำ การเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๘.๓๙ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่น ๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

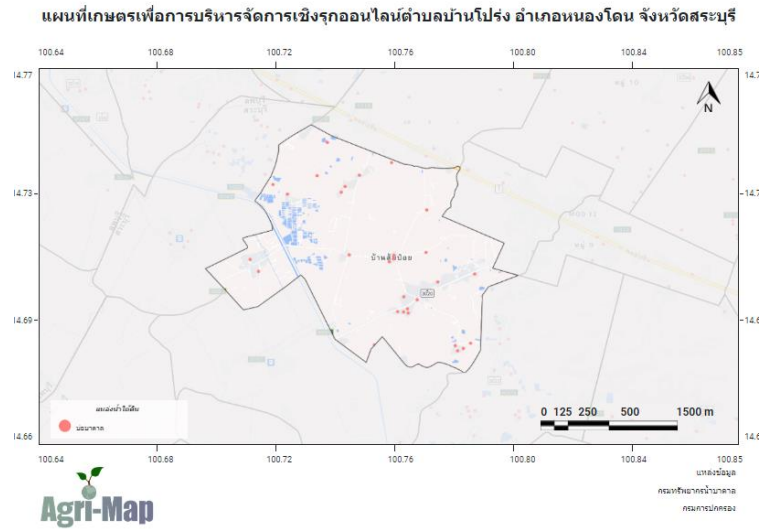
- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาลในพื้นที่ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี มีทั้งสิ้น จำนวน ๒๙ บ่อ

แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

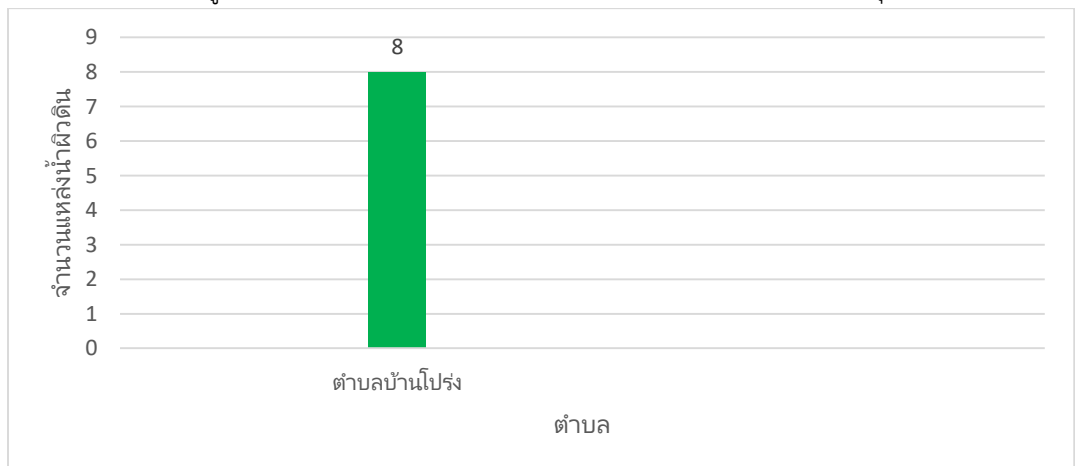
แผนที่แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา :ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

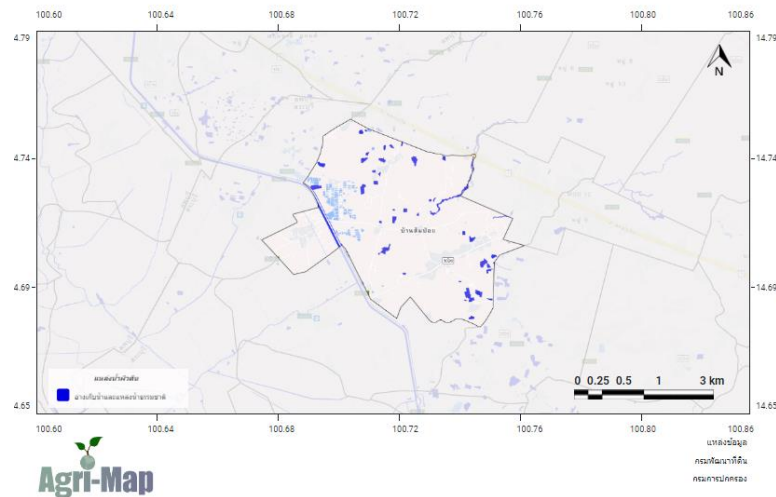
- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๘ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน - แห่ง โครงการชลประทานใหญ่ จำนวน - แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน จำนวน - แห่ง

แผนภูมิแสดงแหล่งน้ำผิวดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา :ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงแหล่งน้ำผิวดิน ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี
แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๖ แสดงแหล่งน้ำผิวดิน ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา :ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

๑.๓ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่คำว่า ไม่มี)

-ปัจจุบันตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน ยังไม่มีสินค้า GI-

๑.๔ สินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑.๔.๑ ชนิดสินค้าข้าว

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

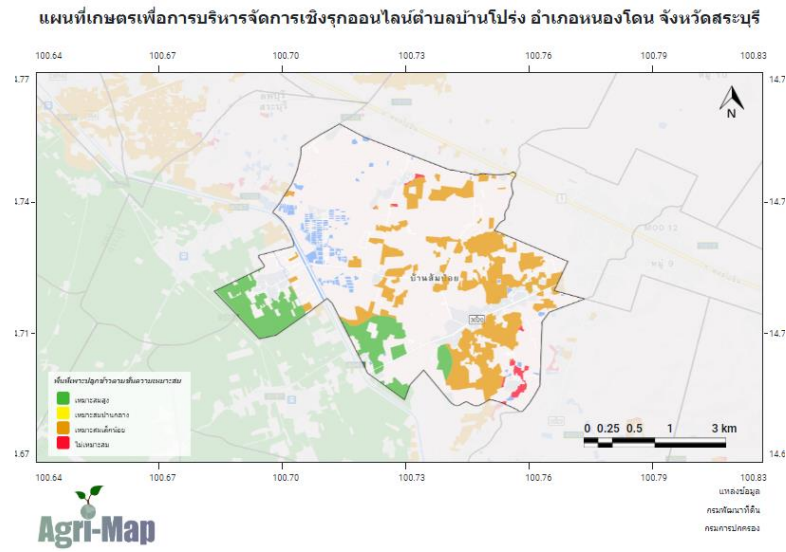
ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ทั้งหมด จำนวน ๒๘,๗๒๔.๙๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๔,๒๑๘.๘๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๘ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔,๗๘๘.๖๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๙,๗๑๗.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖๔

ตารางที่ ๓๑ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	
บ้านโปรง	๔,๒๑๘.๘๑	๐	๔,๗๘๘.๖๕	๑๙,๗๑๗.๕๐	๒๘,๗๒๔.๙๖
รวม	๔,๒๑๘.๘๑	๐	๔,๗๘๘.๖๕	๑๙,๗๑๗.๕๐	๒๘,๗๒๔.๙๖

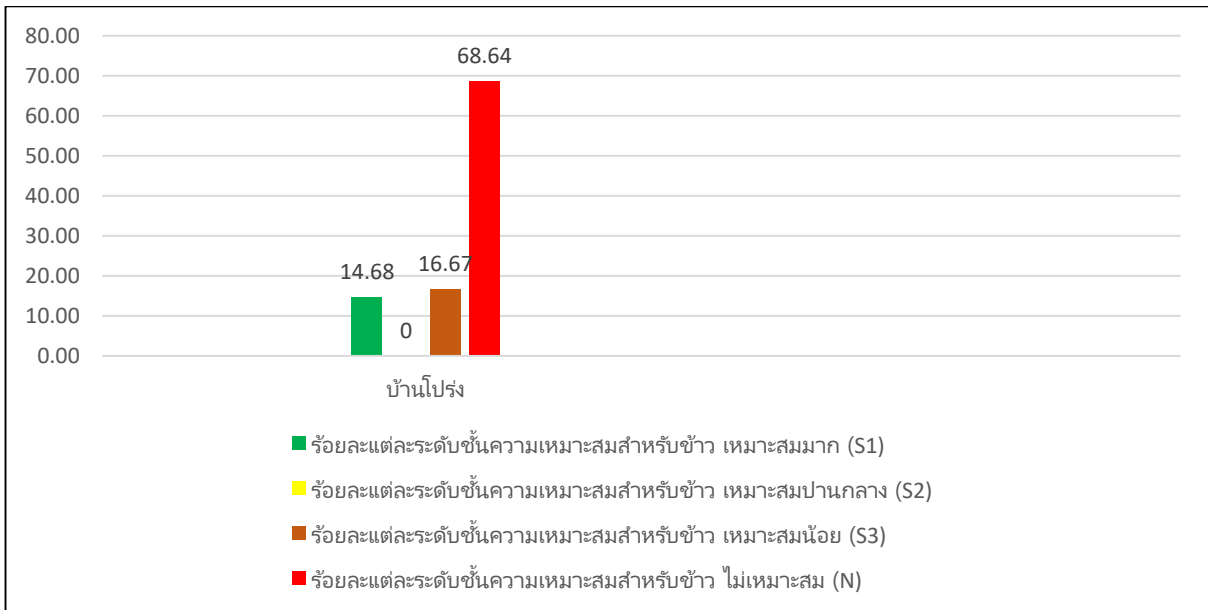
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโงโดน

ภาพที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโงโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโงโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๘ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโงโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโงโดน จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๗,๓๔๕.๑๓ ไร่ ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุดของอำเภอนองโงโดน

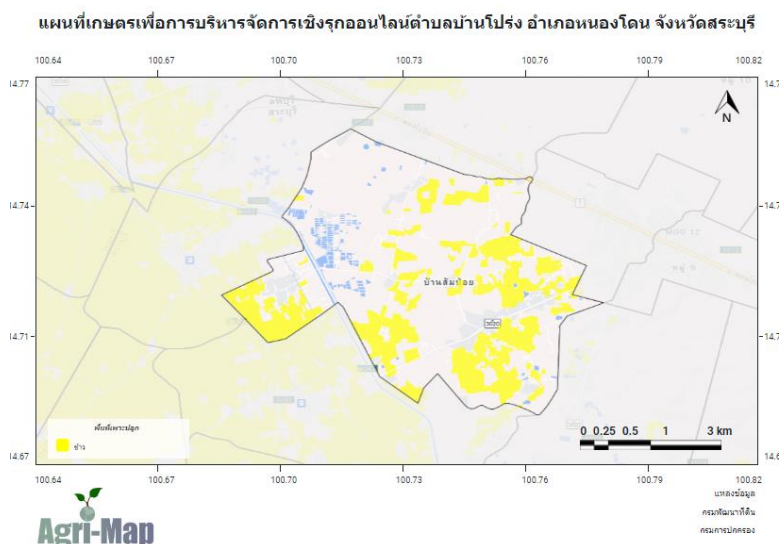

ตารางที่ ๓๒ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าว (ไร่)
บ้านโปรง	๗,๓๔๕.๑๓
รวม	๗,๓๔๕.๑๓

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

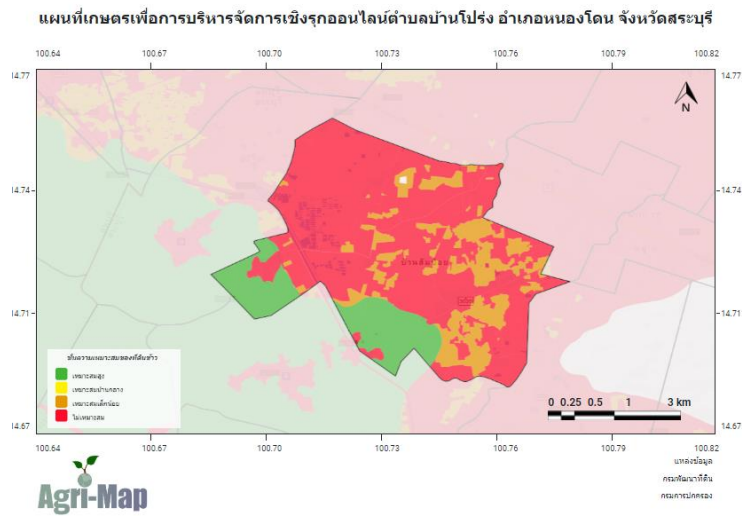
ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน มีพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๗,๓๔๕.๑๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๒,๓๗๘.๙๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๘ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔,๗๘๘.๖๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑๙ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๗๗.๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๑

ตารางที่ ๓๓ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโปรง อำเภอนองโตน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านโปรง	๒,๓๗๘.๙๗	๐	๔,๗๘๘.๖๕	๑๗๗.๕๒	๗,๓๔๕.๑๔
รวม	๒,๓๗๘.๙๗	๐	๔,๗๘๘.๖๕	๑๗๗.๕๒	๗,๓๔๕.๑๔

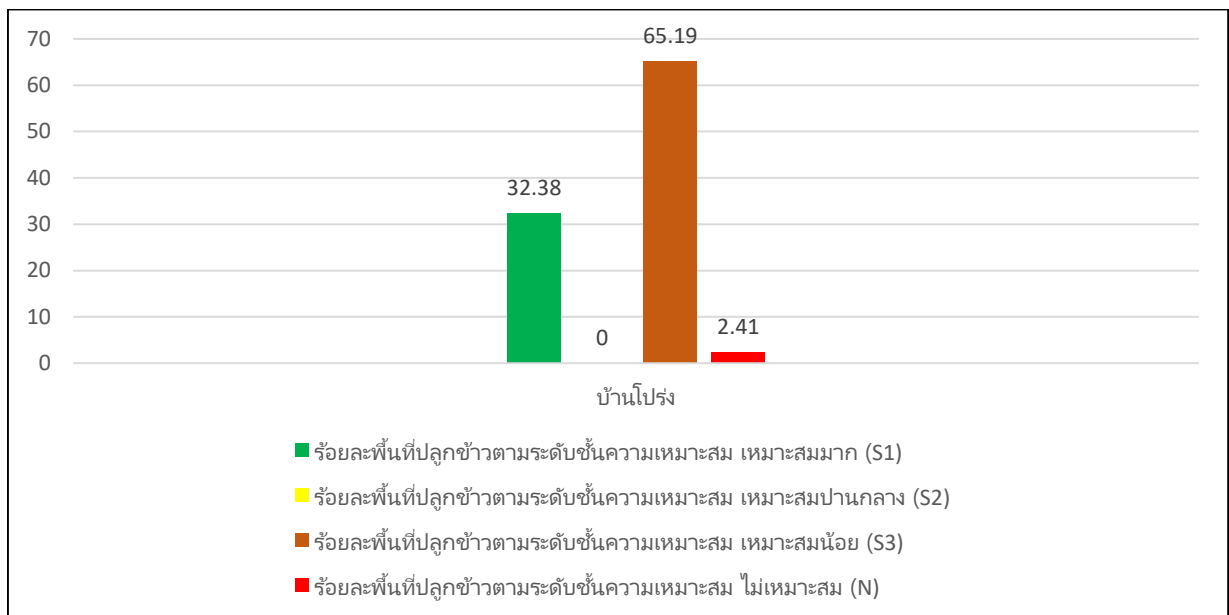
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม บ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๑ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) ปริมาณการผลิต

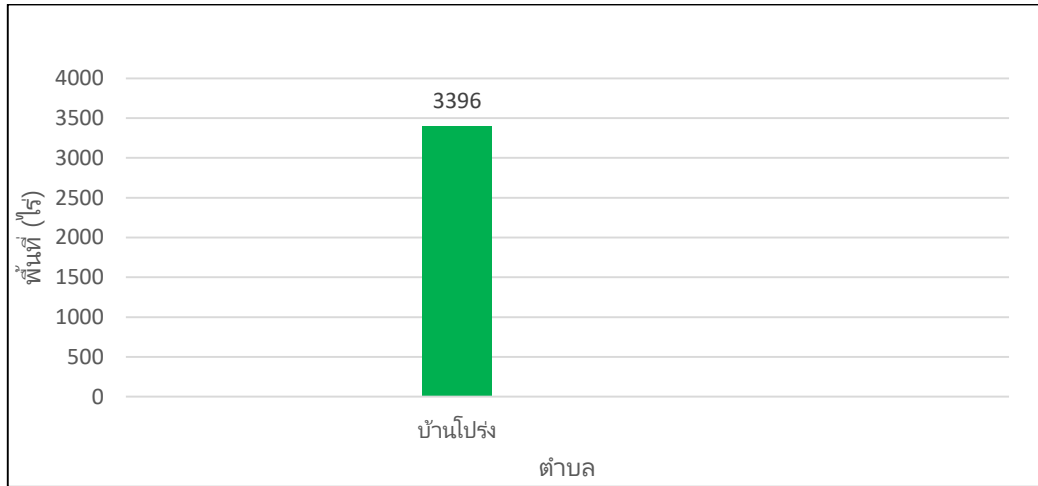
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๓,๓๙๖.๙๓ ไร่
จำนวน ๑๖๕ ครัวเรือน

ตารางที่ ๓๔ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านโป่ง	๑๖๕	๓,๓๙๖.๘๓	๓,๓๙๖.๘๓	๒,๓๗๗.๘๕	๐.๗
รวม	๑๖๕	๓,๓๙๖.๘๓	๓,๓๙๖.๘๓	๒,๓๗๗.๘๕	๐.๗

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๒ แสดงปริมาณการปลูกข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในตำบล/อำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี : ข้าวนาปี เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวชนิดพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง เช่น พันธุ์ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๗๙ สุพรรณบุรี ๑ หอมปทุมธานี ๑ และข้าวไวแสงพันธุ์อื่นๆ เช่น ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ข้าวนาปรัง ได้แก่ พันธุ์ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๗๙ สุพรรณบุรี ๑ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน : เกษตรกรใช้เครื่องมือจอบหมุน โดยการใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางหรือล้อตีนตะขาบตีดิน หลังจากนั้นจึงใช้รถไถเดินตามทำการตีคลุกเพื่อทำเทือกสำหรับปลูกข้าว

(๓) การปลูก : เกษตรกรนิยมหว่านน้ำตม โดยนาปีเกษตรกรจะทำการปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงต้นเดือนมิถุนายน ส่วนนาปรังจะเริ่มหว่านในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมโดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน

(๔) ระบบการให้น้ำ : เกษตรกรเกือบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ อาศัยน้ำจากระบบชลประทาน มีเพียงส่วนน้อยที่อาศัยน้ำฝนและบ่อกักเก็บน้ำหรือบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร

(๕) การดูแลรักษา : ระยะกล้า หลังหว่านข้าว ไม่เกิน ๔ วัน ฉีดสารป้องกันวัชพืชนิดคุมหญ้า , ระยะแตกกอ ข้าวอายุ ๔๐ วัน ระบายน้ำออกปล่อยให้แห้ง ประมาณ ๕ วัน , ระยะข้าวตั้งท้อง ระบายน้ำเข้า และรักษาระดับน้ำ ๕-๑๐ เซนติเมตรและระวังไม่ให้ข้าวขาดน้ำ , ระยะข้าวสุกแก่ ข้าวอายุ ๙๕-๑๐๐ วัน ทำการระบายน้ำออกให้แห้ง เพื่อเร่งให้ข้าวสุกพร้อมกัน

(๖) การใส่ปุ๋ย : ระยะกล้า (ข้าวอายุ ๑-๑๒ วัน) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐-๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ หรือตามค่าวิเคราะห์ดินเมื่อข้าวอายุ ๒๐ วัน รักษาระดับน้ำประมาณ ๕ เซนติเมตร , ระยะแตกกอ (ข้าวอายุ ๒๕-๕๕ วัน) ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ , ระยะข้าวตั้งท้อง (ข้าวอายุ ๕๕-๘๕ วัน) ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๓ (หากสังเกตเห็นใบข้าวมีอาการขาดปุ๋ย) สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว : ทำการเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวอยู่ในระยะปล้ำปลิง หรืออายุข้าวอายุประมาณ ๑๑๐-๑๑๕ วัน (๒๘-๓๐ วันหลังการออกรวง)

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวแล้วนำผลผลิตข้าวไปขายที่โรงสีหรือทำข้าว ในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงโดยไม่มีการลดความชื้น

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู : สำรวจแปลงนาหากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมี กรณีพบแมลงศัตรูพืช จะใช้สารเคมีฉีดตามคำแนะนำในฉลาก

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีการปลูกข้าวแสดงได้ตามตารางปฏิทินการปลูกข้าว ดังนี้

ตารางที่ ๓๕ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว				←		△				▽		

สัญลักษณ์   ←→   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
                          ←.....→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีต้นทุนการผลิตข้าว ในเขตพื้นที่เขตชลประทาน เป็นเงิน ๔,๖๑๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๓๖ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	นาปี	นาปรัง	นาปี	นาปรัง	
ค่าไถกลบตอซัง	๒๓๐	๒๓๐	-	-	
ค่าไถพรวน	๒๓๐	๒๓๐	-	-	
ค่าจ้างหว่านข้าว	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	๔๕๐	๔๕๐	-	-	
ค่ายากุ้มวัชพืช	๑๕๐	๑๕๐	-	-	
ค่าจ้างฉีดยากุ้มวัชพืช	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าปุ๋ยเคมี รอบที่ ๑ สูตร ๔๖-๐-๐	๔๕๐	๔๕๐	-	-	
ค่าจ้างหว่านปุ๋ยเคมี รอบที่ ๑	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าปุ๋ยเคมี รอบที่ ๒ สูตร ๑๖-๒๐-๐	๕๐๐	๕๐๐	-	-	
ค่าจ้างหว่านปุ๋ยเคมี รอบที่ ๒	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าฮอร์โมนพืช	๑๕๐	๑๕๐	-	-	
ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนพืช	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าเช่า	๑,๕๐๐	๐	-	-	
ค่าน้ำมันสูบน้ำ/ตัดหญ้า	๑๐๐	๑๐๐	-	-	
ค่าเก็บเกี่ยวผลิต	๕๐๐	๕๐๐	-	-	
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	๗๕๐	๗๕๐	-	-	
รวมรายได้ (บาท)	๖,๓๗๕	๖,๓๗๕	-	-	
รวมรายจ่าย (บาท)	๔,๖๑๐	๓,๑๑๐	-	-	
กำไรสุทธิ (บาท)	๑,๗๖๕	๓,๒๖๕	-	-	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของตำบล/อำเภอ)

การขายข้าวมีพ่อค้าท้องถิ่นใกล้เคียงมาซื้อภายในหมู่บ้าน เกษตรกรไม่นิยมเก็บข้าวไว้ทำพันธุ์เอง เนื่องจากสามารถซื้อพันธุ์ได้จากศูนย์ขยายพันธุ์พืชและบริษัทที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์หรือเกษตรกรด้วยตัวเอง ส่วนการสีเป็นข้าวสารเพื่อไว้บริโภคภายในครัวเรือนนั้นเกษตรกรไม่นิยม มักซื้อข้าวสารจากตลาดมาบริโภค

(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในตำบล/อำเภอ)

แผนภูมิแสดงเส้นทางวิถีตลาดของตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

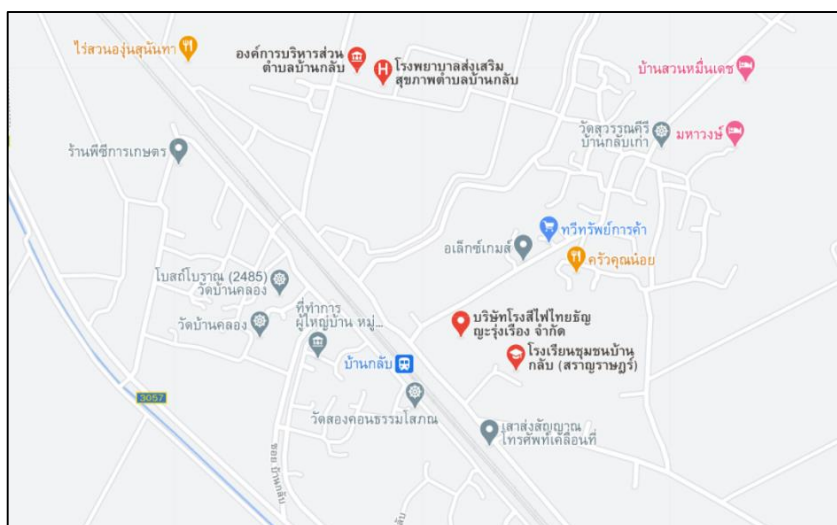

ภาพที่ ๓๓ แสดงวิธีการตลาดข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีแหล่งรับซื้อผลผลิต ๑ แห่งในพื้นที่ คือ บริษัทโรงสีไฟไทยธัญญารุ่งเรือง จำกัด ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านกล้วย นอกจากนี้ยังมีโรงสีข้าวจากนอกพื้นที่มาตั้งจุดรับซื้อข้าวจากเกษตรกรในพื้นที่อีก ๑ แห่ง คือ บริเวณสหกรณ์หนองโดน ตำบลหนองโดน

แผนที่แสดงแหล่งรับซื้อข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ปัจจุบัน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน ยังไม่มีมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบ (Smart Farmer)

ในพื้นที่

ตารางที่ ๓๗ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
	-	-	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๕)

๑.๔.๒ ชนิดสินค้าข้าวโพด

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

(๑) เขตความเหมาะสม

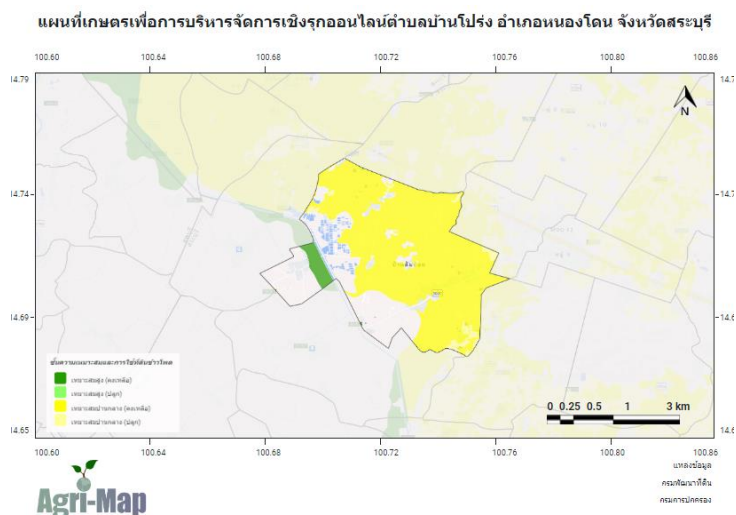
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดจำนวน ๒๔,๕๔๑.๒๖ ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๖๗๖.๐๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๕ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๙,๖๔๖.๔๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๔,๒๑๘.๘๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๑๙

ตารางที่ ๓๘ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองโตน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านโป่ง	๖๗๖.๐๓	๑๙,๖๔๖.๔๐	๐	๔,๒๑๘.๘๓	๒๔,๕๔๑.๒๖
รวม	๖๗๖.๐๓	๑๙,๖๔๖.๔๐	๐	๔,๒๑๘.๘๓	๒๔,๕๔๑.๒๖

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

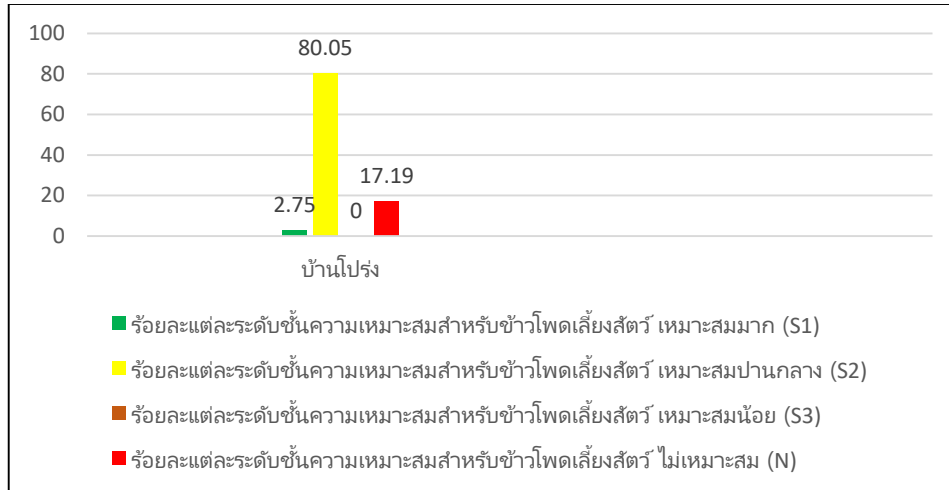
แผนที่แสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัด

ภาพที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่งอำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๖ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๒) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๖๒๐.๙๙ ไร่

ตารางที่ ๓๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)
บ้านโป่ง	๖๒๐.๙๙
รวม	๖๒๐.๙๙

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

(ก) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม

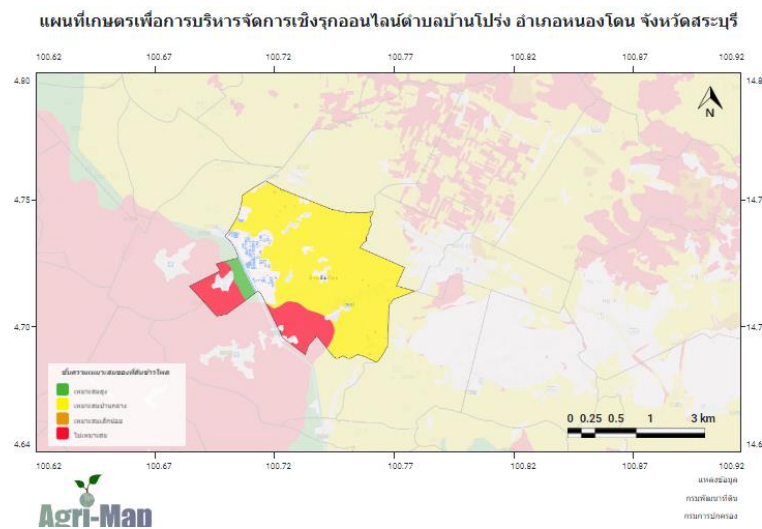
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๖๒๐.๙๘ ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๖๒๐.๙๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๙๙ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางที่ ๔๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านโป่ง	๐	๖๒๐.๙๘	๐	๐	๖๒๐.๙๘
รวม	๐	๖๒๐.๙๘	๐	๐	๖๒๐.๙๘

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

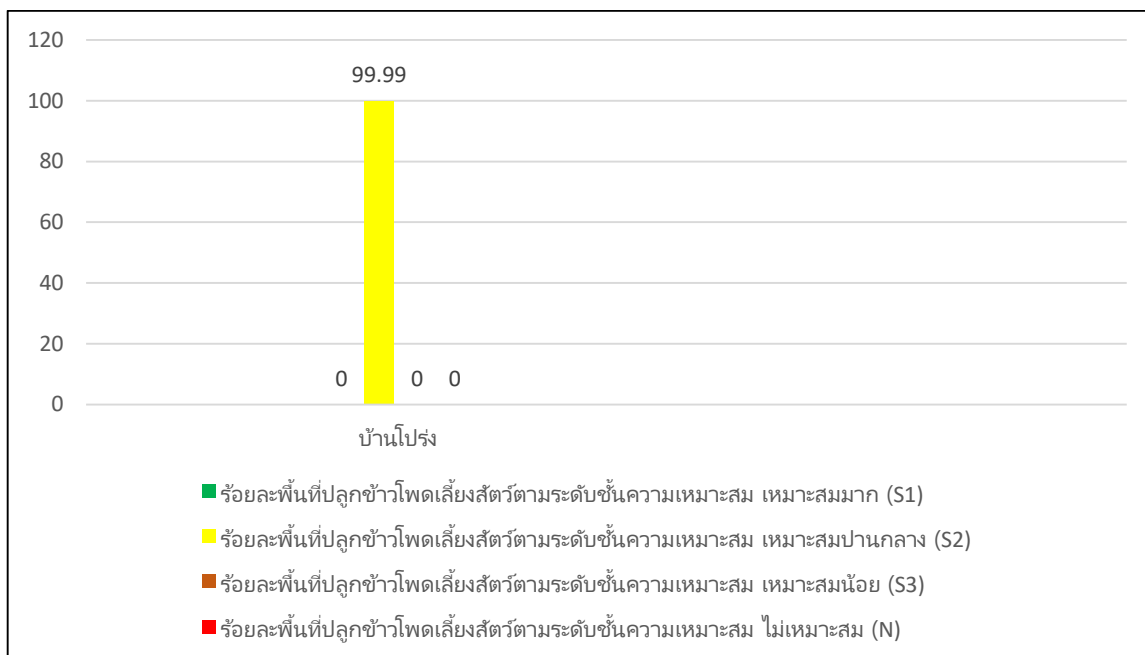
แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๓๙ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) ปริมาณการผลิต

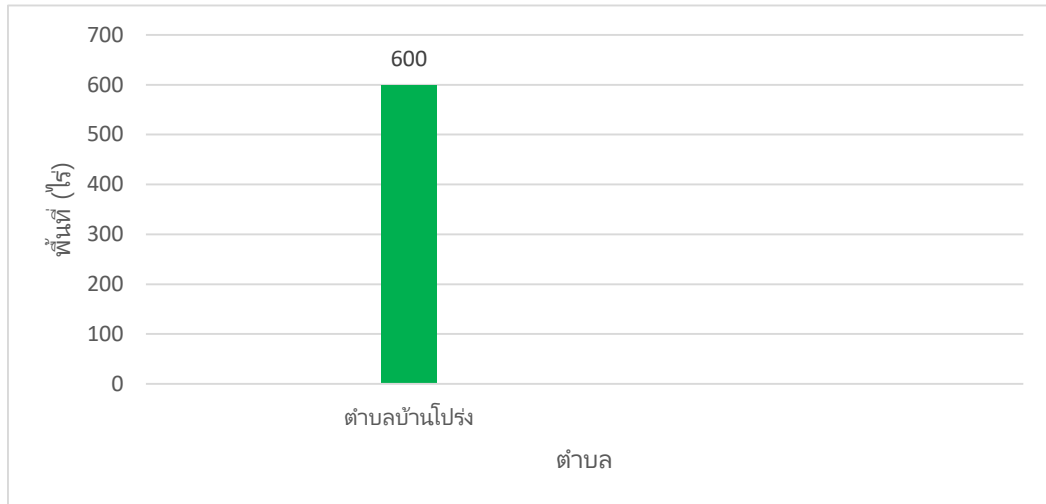
ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน มีพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๖๐๐ ไร่ ๓๖ ครัวเรือน

ตารางที่ ๔๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านโปร่ง	๓๖	๖๐๐	๖๐๐	๖๐๐	๑
รวม	๓๖	๖๐๐	๖๐๐	๖๐๐	๑

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๕๐ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี : เกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลูกผสม เช่น S๗๓๒๘ หรือ NK ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูง ลำต้นและระบบรากแข็งแรง ไม่หักล้มง่าย ทนทานต่อน้ำท่วมขัง มีความงอกมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์และมีความแข็งแรงสูง

(๒) การเตรียมดิน : เกษตรกรจะมีการเตรียมดินทิ้งไว้ตั้งแต่ประมาณเดือนพฤศจิกายน ถึง ธันวาคม โดยการไถตะจากนั้นพรวนด้วยโรตารี ๑-๒ ครั้ง มีการใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยขี้ไก่บำรุงดินทิ้งไว้ก่อนการเพาะปลูก ระหว่างการไถเตรียมดินจะปรับพื้นที่ให้ลาดเอียงเพื่อสะดวกในการระบายน้ำ ทำร่องน้ำรอบและผ่านแปลงให้ขนานกับแถวข้าวโพด

(๓) การปลูก : เกษตรกรจะมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นพร้อมปลูก และปลูกเมื่อมีความชื้นในดินเหมาะสม เพียงพอต่อการงอกของเมล็ด โดยใช้รถแทรกเตอร์ลากจูงเครื่องปลูกและใส่ปุ๋ย ปรับให้มีระยะระหว่างแถว ๗๐-๗๕ เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม ๒๐ เซนติเมตร จำนวน ๑ ต้นต่อหลุม หรือ อัตราปลูกประมาณ ๑๐,๖๐๐-๑๑,๔๐๐ ต้นต่อไร่ ซึ่งจะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๓-๔ กิโลกรัมต่อไร่

(๔) ระบบการให้น้ำ : เกษตรกรจะอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวในการปลูกข้าวโพด ไม่มีระบบการให้น้ำอย่างอื่น ปริมาณและคุณภาพผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับปริมาณฝนหรือช่วงที่ฝนตกตามฤดูกาล

(๕) การดูแลรักษา : การกำจัดวัชพืชระหว่างแถวข้าวโพด เมื่อข้าวโพดอายุ ๒๐-๒๕ วัน ทำการกำจัดวัชพืชระหว่างแถวปลูก และใส่ปุ๋ยไนโตรเจน โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนดินแถวร่องกลบด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกล การใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน เมื่อข้าวโพดอายุ ๔๐-๔๕ วัน โดยโรยข้างแถวข้าวโพด

(๖) การใส่ปุ๋ย : การใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๑ เมื่อข้าวโพดอายุ ๒๐-๒๕ วัน ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (๔๖-๐-๐) ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๔๐-๔๕ วัน ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (๔๖-๐-๐) ครั้งที่ ๒ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว : เกษตรกรจะใช้วิธีการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องจักรกล(รถเกี่ยว)ออกมาเมล็ด
 (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวโพดแล้ว
 มีพ่อค้ามารับซื้อที่แปลง หรือนำผลผลิตไปขายที่ลานรับซื้อ โดยไม่มีการลดความชื้น ซึ่งความชื้นของเมล็ด
 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในขณะเก็บเกี่ยวจะมีความชื้นประมาณ ๓๐-๓๕ เปอร์เซ็นต์

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู : การควบคุมวัชพืช พ่นสารกำจัดวัชพืชทันทีหลัง
 ปลูก ใช้สารป้องกันกำจัดวัชพืชอะลาคลอร์ ๔๘ % ชนิดน้ำ อัตรา ๑๒๕-๑๕๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่น
 ๘๐ ลิตรต่อไร่ หรือ อาหารซิน ๘๐% ชนิดผง อัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ๘๐ ลิตรต่อไร่ พ่น
 คลุมดินหลังปลูก ก่อนข้าวโพดและวัชพืชงอก ซึ่งขณะพ่นดินต้องมีความชื้น

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเริ่มฤดูกาล
 ปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน โดยปลูกสูงสุดในเดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวระหว่างเดือน
 กันยายนถึงเดือนตุลาคม ซึ่งจะเก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกันยายน สำหรับปฏิทินการเพาะปลูกปลูกข้าวโพด
 เลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

ตารางที่ ๔๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					△	←→			▽	←.....→		

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

สัญลักษณ์   ←→   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
    ←.....→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน มีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉพาะพื้นที่นอกเขต
 ชลประทาน เกษตรกรจะอาศัยน้ำฝนเท่านั้นในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
 เป็นเงิน ๔,๙๐๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๔๓ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
ไถดะ			๓๕๐		
ไถแปร			๒๕๐		
ค่าเมล็ดพันธุ์			๘๕๐		
ค่าหยอดเมล็ดพันธุ์ (รถปลูก)			๒๐๐		
ยาคุมวัชพืช (๒ ครั้ง)			๘๐๐		
ค่าแรงฉีดยาคุม			๑๕๐		
สารเคมีกำจัดหนอนและแมลง			๒๕๐		
ค่าแรงฉีดสารเคมีกำจัดหนอนและแมลง			๑๕๐		
ปุ๋ย ๔๖-๐-๐			๔๕๐		
ปุ๋ยคอก			๕๕๐		
ค่าแรงใส่ปุ๋ย			๒๐๐		
ค่าฮอร์โมนบำรุงพืช			๓๕๐		
ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนบำรุงพืช			๑๕๐		
ค่าจ้างเก็บเกี่ยว			๖๕๐		
รวม			๕,๓๕๐		

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

การขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านโปร่ง จะมีพ่อค้าในท้องถิ่นใกล้เคียงมาซื้อถึงภายในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าจากลานรับซื้อในพื้นที่อำเภอพะพวยพุดบาท และนำไปส่งยังโรงงานอาหารสัตว์

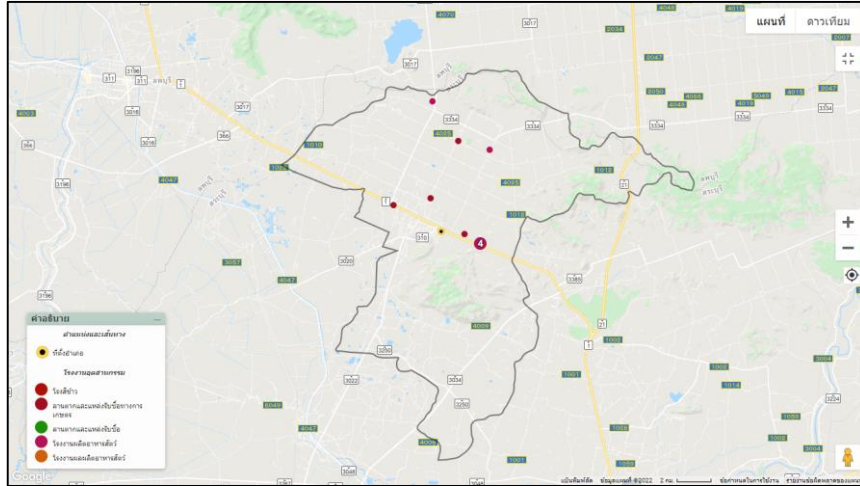
(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นใน/ตำบลอำเภอนอง)

ภาพที่ ๔๑ แสดงวิธีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ตำบลบ้านโป่ง และตำบลอื่น ๆ ของอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ไม่มีจุดรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่จะเป็นลักษณะของการที่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นลานรับซื้อจากพื้นที่อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เพื่อส่งต่อไปให้กับบริษัทผลิตอาหารสัตว์ต่างๆ ในพื้นที่

แผนที่แสดงแหล่งรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๔๒ แสดงแหล่งรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน ยังไม่มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ ด้านการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑.๔.๓ ชนิดสินค้าอ้อยโรงงาน

๑) พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

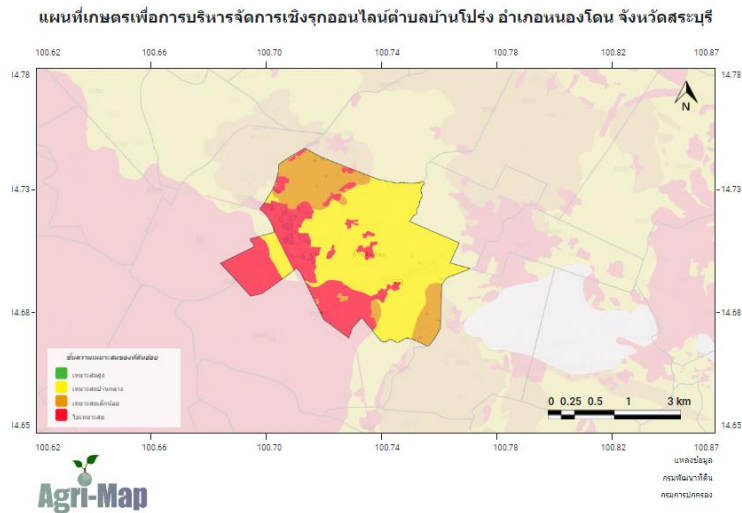
(๑) เขตความเหมาะสม

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงานทั้งหมดจำนวน ๒๘,๗๔๙.๗๒ ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๕,๕๙๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒๕ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๔,๙๘๓.๗๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๔๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๘,๑๖๖.๙๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓๓

ตารางที่ ๔๔ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน

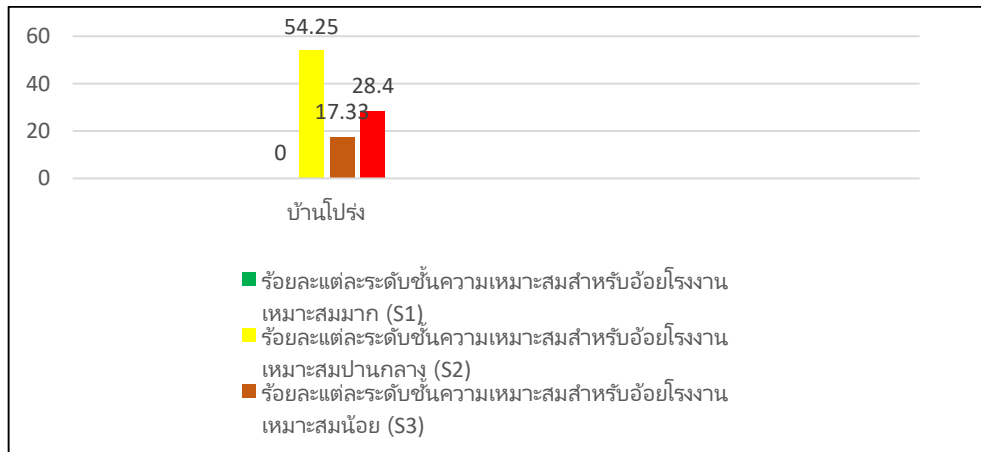
ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านโป่ง	๐	๑๕,๕๙๙	๔,๙๘๓.๗๔	๘,๑๖๖.๙๘	๒๘,๗๔๙.๗๒
รวม	๐	๑๕,๕๙๙	๔,๙๘๓.๗๔	๘,๑๖๖.๙๘	๒๘,๗๔๙.๗๒

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๔๓ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโง โฉน (ที่มา : ระบบแผนที่เกณฑ์การบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโง โฉน

ภาพที่ ๔๔ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโง โฉน (ที่มา : ระบบแผนที่เกณฑ์การบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

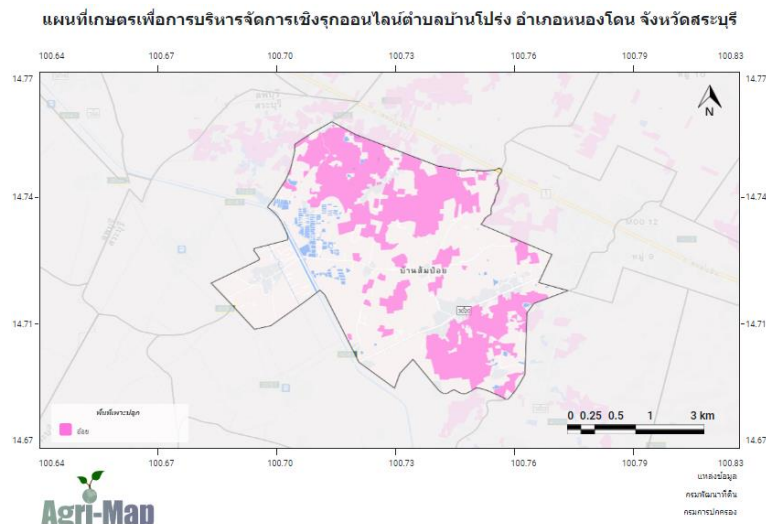
(๒) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโง โฉน จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๙,๐๕๘.๖๔ ไร่ ซึ่งมากเป็นอันดับที่ ๑ ของอำเภอนองโง โฉน

ตารางที่ ๔๕ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโง โฉน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)
บ้านโป่ง	๙,๐๕๘.๖๔
รวม	๙,๐๕๘.๖๔

(ที่มา : ระบบแผนที่เกณฑ์การบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๔๕ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๓) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม

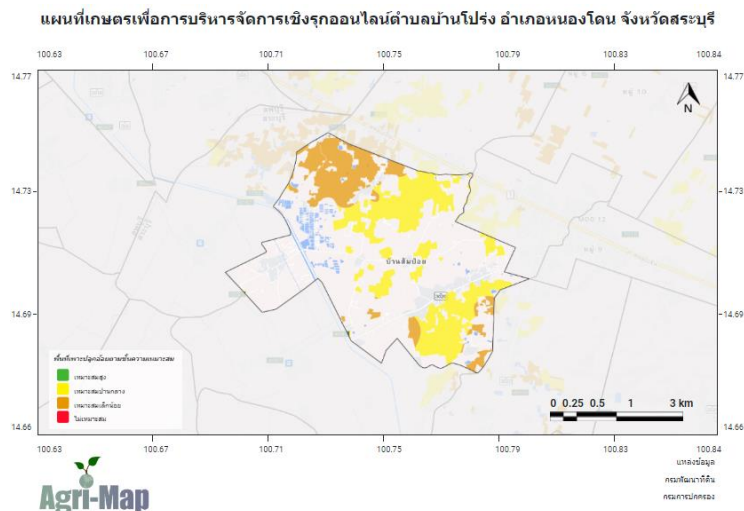
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๙,๐๕๘.๖๓ ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะปานกลาง (S๒) จำนวน ๕,๗๖๑.๐๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๗๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓,๒๙๗.๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐

ตารางที่ ๔๖ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
บ้านโป่ง	๐	๕,๗๖๑.๐๗	๓,๒๙๗.๕๖	๐	๙,๐๕๘.๖๓
รวม	๐	๕,๗๖๑.๐๗	๓,๒๙๗.๕๖	๐	๙,๐๕๘.๖๓

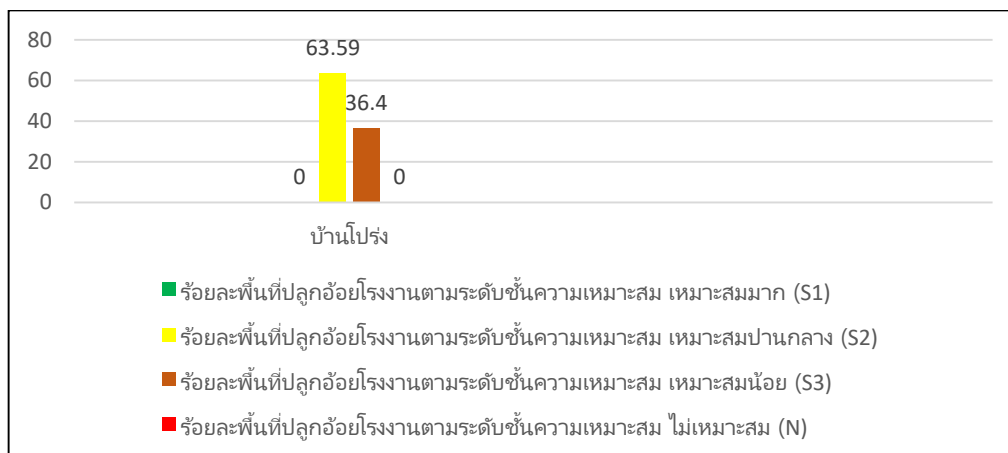
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๔๖ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

แผนภูมิแสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ภาพที่ ๔๗ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน (ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๖)

๒) ปริมาณการผลิต

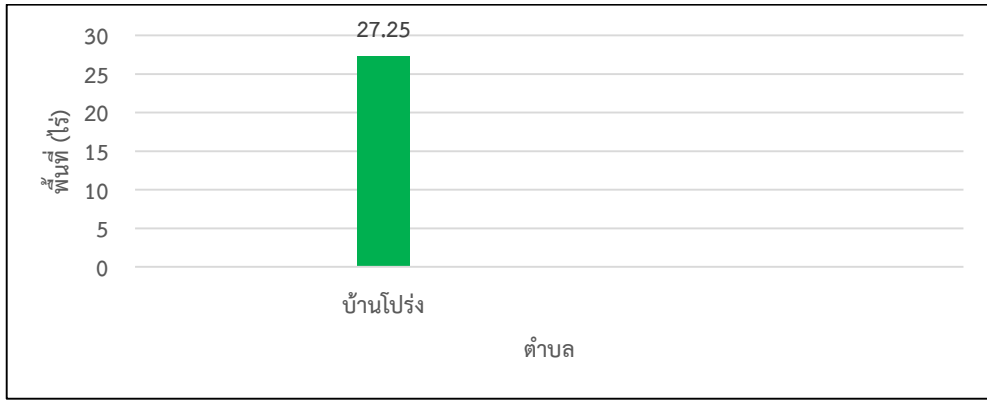
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน มีพื้นที่การปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน ๒๗.๒๕ ไร่

จำนวน ๒ ครั้วเรือน

ตารางที่ ๔๗ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโดน จังหวัดสระบุรี

ตำบล	ครั้วเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
บ้านโป่ง	๒	๒๗.๒๕	๒๗.๒๕	๔๐๘.๗๕	๑๕
รวม	๒	๒๗.๒๕	๒๗.๒๕	๔๐๘.๗๕	๑๕

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง, พ.ศ. ๒๕๖๖)

ภาพที่ ๔๘ แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๓) สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

(๑) การใช้พันธุ์ดี : เกษตรกรจะมีการใช้พันธุ์อ้อยที่มีอายุเหมาะสม (๘-๑๐ เดือน) และทนทานต่อการหักล้ม มีความต้านทานต่อโรคเหี่ยวเน่าแดง โรคใบขาว และเส้ดำ ให้ความหวานสูง โดยพันธุ์อ้อยที่เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ ขอนแก่น ๓

(๒) การเตรียมดิน : เกษตรกรจะทำการไถพรวน จำนวน ๑-๒ ครั้ง ด้วยผาน ๓ หรือ ผาน ๗ หรือเครื่องจอบหมุนมีความลึก ๓๐-๕๐ เซนติเมตร แล้วตากดินทิ้งไว้ ๗-๑๐ วัน จากนั้นจะไถยกร่องระยะ ๑-๑.๕ เมตร

(๓) การปลูก : เกษตรกรจะปลูกอ้อยช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ โดยปลูกในพื้นที่ที่น้ำไม่ท่วม ปลูกโดยใช้เครื่องปลูกที่ระยะห่างระหว่าง ท่อนพันธุ์ ๓๐-๕๐ ซม.

(๔) ระบบการให้น้ำ : เกษตรกรจะใช้น้ำด้วยระบบน้ำหยด จำนวน ๒ ครั้ง คือ หลังจากลงท่อนพันธุ์เรียบร้อยแล้วทันที และอีก ๑๐-๑๕ วันหลังปลูก จากนั้นจะอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ

(๕) การดูแลรักษา : นอกเหนือจากการใส่ปุ๋ยเคมีบำรุงอ้อยแล้ว ยังมีการใช้ปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยขี้ไก่บำรุงดิน มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะก่อนที่อ้อยจะตั้งตัวได้ร่วมกับการใช้มือถอนกำจัดวัชพืชและมีการใช้ฮอร์โมนบำรุงพืชชนิดพ่นเพื่อบำรุงให้อ้อยมีคุณภาพดี ต้นสมบูรณ์และมีความหวานเพิ่มขึ้น

(๖) การใส่ปุ๋ย : เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยจำนวน ๒ ครั้ง โดย ครั้งที่ ๑ อัตรา ๓๐-๕๐ กก./ไร่ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๑.๕-๒ เดือน ครั้งที่ ๒ อัตรา ๔๐ กก./ไร่ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๕-๖ เดือน โดยการโรยข้าวแกลวอ้อย

(๗) การเก็บเกี่ยว : เมื่ออายุอ้อยเหมาะสมที่ประมาณ ๑๐-๑๔ เดือน เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวอ้อยโดยการไถรถเกี่ยวตัดเป็นท่อนและมีรถขนย้ายอ้อยมารอรับเพื่อส่งเข้าโรงงานทันที

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : อ้อยที่ตัดแล้วเกษตรกรจะส่งเข้าโรงงานในทันที หลังการตัดอ้อยแล้ว เกษตรกรมักจะไถพรวนอ้อยเพื่อรักษาความชื้นในดินและคลุมวัชพืชในแปลง และปล่อยให้แห้งเป็นอ้อยต่อไป

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู : เกษตรกรจะหมั่นตรวจแปลงปลูก หากพบโรคและแมลงรบกวนจะป้องกันกำจัดด้วยสารเคมีตามคำแนะนำหรือทำลายต้นที่เป็นโรคทั้งทันที

๔) ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีการปลูกอ้อยโรงงาน โดยเริ่มฤดูการปลูก ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ โดยปลูกสูงสุดในเดือนธันวาคม และเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนมกราคมถึง มีนาคมซึ่งจะเก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนกุมภาพันธ์ สำหรับปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานของเกษตรกรในตำบล บ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี มีดังนี้

ตารางที่ ๔๘ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงานในตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	←→										←→ △	
	←▽		-----→									

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

สัญลักษณ์   ←→   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
                          ←-----→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

๕) ต้นทุนการผลิต

ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน ซึ่งมีต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานสำหรับอ้อยที่ปลูกใหม่ เป็นเงิน ๙,๘๓๕ บาท/ไร่ และต้นทุนสำหรับอ้อยไว้ต่อ ๗,๓๙๕ บาท/ไร่

ตารางที่ ๔๙ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๕ ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

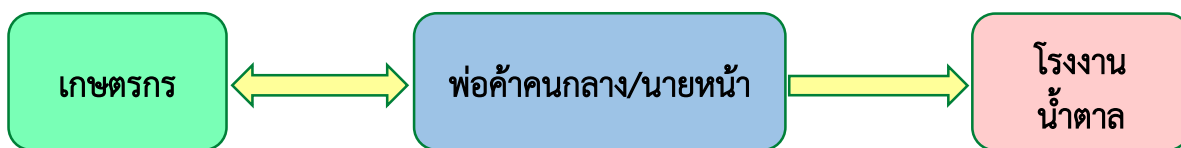
รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
			อ้อยปลูกใหม่	อ้อยต่อ	
ไถด้วยผาน ๓ หรือ ผาน ๗	-	-	๒๐๐	-	
ปลูกอ้อยด้วยเครื่องปลูก	-	-	๘๐๐	-	
ค่าท่อนพันธุ์อ้อย	-	-	๑,๔๔๐	-	
ให้น้ำด้วยระบบน้ำหยด	-	-	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	
กำจัดวัชพืชหลักปลูก	-	-	๒๐๐	๒๐๐	
ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๑ (อายุอ้อย ๑.๕ เดือน)	-	-	๗๔๐	๗๔๐	
ค่าจ้างใส่ปุ๋ย (คนหว่าน)	-	-	๗๐	๗๐	
ฉีดฮอร์โมนบำรุงพืช (อายุ ๒ เดือน)	-	-	๒๐๐	๒๐๐	
ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนพืช	-	-	๗๐	๗๐	
ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๒ (อายุอ้อย ๕-๖ เดือน)	-	-	๘๗๕	๘๗๕	
ค่าจ้างตัดอ้อย	-	-	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	
ค่าจ้างขนย้าย	-	-	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	
รวม	-	-	๑๐,๐๙๕	๗,๖๕๕	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๖) สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

การขายอ้อยโรงงานของเกษตรกร จะมีพ่อค้าหรือนายหน้าในท้องถิ่นใกล้เคียงมารับถึงภายในแปลงของเกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้า/นายหน้า จากโรงงานน้ำตาลในพื้นที่จังหวัดสระบุรีและจากจังหวัดสิงห์บุรี

(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในตำบล/อำเภอ)

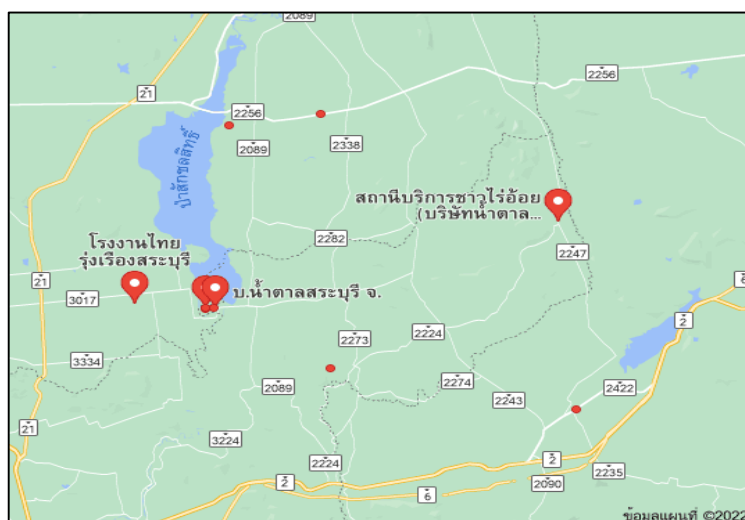

ภาพที่ ๔๙ แสดงวิธีการตลาดอ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโปรง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

(๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

ตำบลบ้านโปรง และตำบลอื่น ๆ ในพื้นที่อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ไม่มีจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน แต่จะเป็นลักษณะของการที่มีพ่อค้าคนกลางหรือนายหน้ามารับซื้อในพื้นที่และนำไปส่งให้กับโรงงานน้ำตาลในพื้นที่จังหวัดสระบุรี และโรงงานน้ำตาลในจังหวัดสิงห์บุรี

แผนที่แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโปรง อำเภอหนองโดน

ภาพที่ ๕๐ แสดงแหล่งรับซื้ออ้อยโรงงาน ตำบลบ้านโปรง อำเภอหนองโดน
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๖)

๗) เกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

ตำบลบ้านโปรง อำเภอหนองโดน ยังไม่มีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ ด้านการปลูกอ้อย

โรงงาน

๒. ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๕๐ แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญ เร่งด่วน
ด้านการผลิตสินค้าและการตลาด ๑. ราคาผลผลิตตกต่ำ ๒. ต้นทุนการผลิตมีมูลค่าสูงขึ้น	๑. ราคาผลผลิตข้าวตกต่ำ เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้ ๒. ราคาปุ๋ย สารเคมี หรือปัจจัยการผลิตอื่นๆ ปรับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	๑. พัฒนาคูณภาพผลผลิต โดยเก็บเกี่ยวที่อายุเหมาะสม ๒. ลดปริมาณการใช้สารเคมีที่ไม่จำเป็น และเกินขนาด การผสมปุ๋ยใช้เอง	ทุกหมู่บ้าน	มาก
ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๑. เกษตรกรมีอายุมาก ๒. ความเข้มแข็งของกลุ่มหรือองค์กรเกษตรกร	๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่มีอายุมาก อยู่ในช่วง ๖๕ ปีขึ้นไป ๒. กลุ่มของเกษตรกรหรือองค์กรยังไม่มี ความเข้มแข็งมากพอ	๑. สร้างเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน ๒. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร	ทุกหมู่บ้าน	ปานกลาง
ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๑. เกษตรกรไม่ได้เก็บข้าวไว้บริโภค ในครัวเรือน ๒. เกษตรกรไม่ได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้เอง	๑. เกษตรกรเน้นการปลูกข้าวเพื่อขาย ให้กับโรงสี ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวที่ไม่นิยม รับประทานในท้องถิ่น ๒. เกษตรกรไม่นิยมผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง	๑. อบรมให้ความรู้ด้านการผลิตข้าว เพื่อไว้สำหรับ บริโภคภายในครัวเรือนหรือจำหน่ายเองโดยไม่ผ่าน พ่อค้าคนกลางและตรงกับความต้องการของ ท้องถิ่น ๒. ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย หรือใช้ปลูกเองใน ท้องถิ่น	ทุกหมู่บ้าน	ปานกลาง

๓. การจัดทำ TOWS Matrix

๓.๑ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ของตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

ตารางที่ ๕๑ แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix

	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	<p>๑. ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมกับการปลูกข้าว</p> <p>๒. ผู้บริหารการผลิตพืชเป็นเกษตรกรเอง</p> <p>๓. เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการผลิตข้าว</p> <p>๔. เกษตรกรมีความสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพได้</p>	<p>๑. เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่ม</p> <p>๒. ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร หรือปริมาณน้ำที่มีไม่เพียงพอตลอดทั้งปี</p> <p>๓. ไม่มีการพักดิน ทำให้เกิดโรคและแมลงรบกวนพืชได้ง่าย</p> <p>๔. เกษตรกรนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว</p> <p>๕. เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีและสารชีวภาพที่ถูกต้อง</p>
โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
<p>๑. มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน</p> <p>๒. มีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำในพื้นที่</p> <p>๓. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง ภาครัฐ และเอกชน</p>	<p>๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรมีมาตรฐานการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ (S๓O๑)</p> <p>๒. ส่งเสริมให้มีการทำแปลงขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว (S๔O๑O๓)</p> <p>๓. สนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกร (S๒O๓)</p>	<p>๑. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบที่เหมาะสม (W๑O๑)</p> <p>๒. ถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชปลอดภัย/การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง ปลอดภัย และการผลิตสารชีวภัณฑ์ (W๕O๑)</p> <p>๓. ส่งเสริมให้เกษตรกรชุดบ่อกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรไว้ใช้เอง (W๒O๑O๒)</p> <p>๔. ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย เพื่อลดภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น (W๔O๑)</p> <p>๕. ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทน (W๒O๑)</p>
ภัยคุกคาม (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
<p>๑. ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ</p> <p>๒. ราคาปัจจัยการผลิต ที่เพิ่มสูงขึ้น</p> <p>๓. ภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม โรคและแมลง ฯลฯ</p> <p>๔. ขาดงบประมาณในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>๑. ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีมูลค่าเพิ่ม (S๓T๑)</p> <p>๒. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ (S๔T๑)</p> <p>๓. ส่งเสริมให้ความรู้ในการในการผลิตปุ๋ยสั่งตัด และการใช้สารชีวภัณฑ์ (S๓O๒O๓)</p>	<p>๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน (W๕T๑)</p> <p>๒. ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย เพื่อลดภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น (W๔T๑)</p> <p>๓. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง (W๑T๑)</p>

๓.๒ การกำหนดกลยุทธ์ที่ได้จากการทำ TOWS Matrix ดังนี้

๑. กลยุทธ์เชิงรุก

- ๑.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีมาตรฐานการผลิตข้าวที่มีคุณภาพ
- ๑.๒ ส่งเสริมให้มีการทำแปลงขยายเมล็ดพันธุ์ข้าว
- ๑.๓ สนับสนุนแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกร

๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข

๒.๑ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบที่เหมาะสม

๒.๒ ถ่ายทอดความรู้การผลิตพืชปลอดภัย/การใช้สารเคมีที่ถูกต้อง ปลอดภัย และการผลิตสารชีวภัณฑ์

๒.๓ ส่งเสริมให้เกษตรกรขุดบ่อกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรไว้ใช้เอง

๒.๔ ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย เพื่อลดภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

๒.๕ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทน

๓. กลยุทธ์เชิงป้องกัน

๓.๑ ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีมูลค่าเพิ่ม

๓.๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ

๓.๓ ส่งเสริมให้ความรู้ในการในการผลิตปุ๋ยสั่งตัด และ การใช้สารชีวภัณฑ์

๔. กลยุทธ์เชิงรับ

๔.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน

๔.๒ ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย เพื่อลดภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

๔.๓ ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง

บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา

๑. แนวทางการพัฒนา

๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า

๑.๑.๑ ข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เกษตรกรสามารถลดต้นทุน และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผลิตข้าวได้

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมให้เกษตรกรมีมาตรฐานการผลิตข้าวและเมล็ดพันธุ์

ข้าวที่มีคุณภาพ

โครงการที่ ๑ เปลี่ยนข้าวเปลือกให้เป็นข้าวปลูก

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์ส่งเสริมให้ความรู้ในการในการผลิตปุ๋ยสั่งตัด และการใช้สารชีวภัณฑ์

โครงการที่ ๑ พลิกฟื้น คืนชีวิต ชวนา ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

๑.๑.๒ พืชสมุนไพร

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ในการปลูกพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย เพื่อลดภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรและอบรมเกษตรกรผู้ผลิตพืชและ

สมุนไพรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP

๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๑.๒.๑ Smart Farmer

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาศักยภาพศักยภาพของเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสาน

โครงการที่ ๑ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน

๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๑.๓.๑ ที่ดิน

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ในการพัฒนาพื้นที่และรักษาทรัพยากรการเกษตร

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๑ กลยุทธ์ส่งเสริมให้ความรู้ในการในการผลิตปุ๋ยสั่งตัด และการใช้สาร

ชีวภัณฑ์

โครงการที่ ๑ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

๑.๔ พัฒนาการแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

๑.๔.๑ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

๑) เป้าหมาย/เป้าประสงค์

- พัฒนาให้เกิดการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหลัก

๒) กลยุทธ์/วิธีการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ ๒ กลยุทธ์ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีมูลค่าเพิ่ม
โครงการที่ ๑ การส่งเสริมการแปรรูป และสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว

*****

๒. ตารางสรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ประเภท/ ด้าน	โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	พื้นที่ ดำเนินการ	วิธีดำเนินงาน	ปริมาณงาน/งบประมาณ										ผู้รับ ผิดชอบ
						ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗		ปี ๒๕๖๘		ปี ๒๕๖๙		ปี ๒๕๗๐		
						งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	งาน	งปม.	
พัฒนา การผลิต สินค้า	๑. โครงการเปลี่ยนข้าวเปลือก ให้เป็นข้าวปลูก	เพื่อเพิ่มมูลค่าของ ผลผลิต	เกษตรกร	อำเภอ หนองโดน	อบรม/ สนับสนุน ปัจจัยการผลิต		๓๕,๐๐๐		๓๕,๐๐๐		๓๕,๐๐๐		๓๕,๐๐๐		๓๕,๐๐๐	สนง.กษอ. หนองโดน
	๒. โครงการพลิกฟื้น คืนชีวิต ชาวนา อำเภอหนองโดน	เพื่อลดต้นทุนการ ผลิต	เกษตรกร	อำเภอ หนองโดน	อบรม/ สนับสนุน ปัจจัยการผลิต		๑๐๐,๐๐๐		๑๐๐,๐๐๐		๑๐๐,๐๐๐		๑๐๐,๐๐๐		๑๐๐,๐๐๐	สนง.กษอ. หนองโดน
	๓. โครงการส่งเสริมและอบรม เกษตรกรผู้ผลิตพืชและ สมุนไพร เข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP	เพื่อผลิตพืช สมุนไพรที่มี ทึ่มและมาตรฐาน	เกษตรกร	อำเภอ หนองโดน	อบรม/ สนับสนุน ปัจจัยการผลิต		๓๘,๖๐๐		๓๘,๖๐๐		๓๘,๖๐๐		๓๘,๖๐๐		๓๘,๖๐๐	สนง.กษอ. หนองโดน
พัฒนา เกษตรกร/ กลุ่ม /องค์กร	๑. โครงการพัฒนาศักยภาพ ผู้นำด้านการเกษตร อำเภอหนองโดน	เพื่อสร้างเครือข่าย ในการช่วยงาน ด้านการเกษตร ในพื้นที่	เกษตรกร	อำเภอ หนองโดน	อบรม		๒๓,๒๐๐		๒๓,๒๐๐		๒๓,๒๐๐		๒๓,๒๐๐		๒๓,๒๐๐	สนง.กษอ. หนองโดน
พัฒนาพื้นที่ ทรัพยากร การเกษตร	๑. โครงการเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่ การเกษตร	เพื่อส่งเสริมการ หยุดเผาในพื้นที่ การเกษตร ให้กับเกษตรกร ในพื้นที่	เกษตรกร	อำเภอ หนองโดน	อบรม		๒๒,๐๐๐		๒๒,๐๐๐		๒๒,๐๐๐		๒๒,๐๐๐		๒๒,๐๐๐	สนง.กษอ. หนองโดน
การแปรรูป ผลผลิต และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	๑. โครงการส่งเสริมการแปร รูปและสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว	เพื่อพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ และสร้างมูลค่า เพิ่มให้กับเกษตรกร	เกษตรกร	อำเภอ หนองโดน	อบรม/ สนับสนุน ปัจจัยการผลิต		๒๗,๐๐๐		๒๗,๐๐๐		๒๗,๐๐๐		๒๗,๐๐๐		๒๗,๐๐๐	สนง.กษอ. หนองโดน
รวม							๒๗๑,๕๐๐		๒๗๑,๕๐๐		๒๗๑,๕๐๐		๒๗๑,๕๐๐		๒๗๑,๕๐๐	

บรรณานุกรม

แผนการพัฒนากาารเกษตรระดับอำเภอ อำเภอหนองโดน ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐

แผนพัฒนาอำเภอหนองโดน ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ (ฉบับทบทวน)

กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๑. รายงานโครงการจัดทำแผนที่แสดงความลาดชันของพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน
จังหวัดสระบุรี

สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. ๒๕๕๘. มหัทศจรรย์พันธุ์ดิน. กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวก

โครงการเปลี่ยนข้าวเปลือกให้เป็นข้าวปลูก

หลักการและเหตุผล

อำเภอหนองโดนมีพื้นที่ จำนวน ๕๕,๐๕๐.๐๐ ไร่ โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชาชนในอำเภอหนองโดน โดยมีครัวเรือนภาคการเกษตร จำนวน ๑,๖๗๑ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด ๑๓,๙๑๒ ครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๒ โดยข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก มีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๓๖,๖๘๗.๕๐ ไร่ เทียบเป็นร้อยละ ๖๖.๖๔ ของพื้นที่อำเภอหนองโดน และจากสถานะสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ปัจจัยการผลิตในภาคการเกษตรปรับตัวสูงขึ้นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่ต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้น ในราคาขายผลผลิตที่เท่าเดิม

ในกระบวนการผลิตข้าวของเกษตรกรในอำเภอหนองโดน เป็นการเน้นจำหน่ายให้กับโรงสี ซึ่งทำให้ไม่สามารถกำหนดราคาในการขายได้ โดยราคาที่จำหน่ายข้าวจะเป็นในส่วนของราคาตามกลไกของตลาด โดยหักลบต้นทุนการผลิตกับราคาที่จำหน่ายให้กับโรงสีเกษตรกรจะเหลือกำไรที่น้อยมาก การปรับเปลี่ยนการทำนาจากการทำข้าวเปลือกมาเป็นข้าวปลูก จึงเป็นอีกทางเลือกที่จะเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองโดน เนื่องจากข้าวปลูกมีราคาที่สูงถึง ๑๓,๐๐๐ บาท/ตัน หากเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนจะมีกำไรที่เพิ่มจากการขายข้าวเปลือก มากถึง ๔,๐๐๐ บาท/ตัน สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ได้ร่วมมือกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลพบุรี ในการดำเนินการส่งเสริมเพิ่มพื้นที่โดยเน้นการปรับเปลี่ยนการทำนาเพื่อจำหน่ายผลผลิตเข้าโรงสีมาเป็นการเปลี่ยนข้าวเปลือกให้เป็นข้าวปลูกโดยเน้นการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน GAP ซึ่งคาดว่าจะสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร อีกทั้งยังมีแหล่งจำหน่ายผลผลิตที่แน่นอน และไม่ต้องเสี่ยงกับกลไกของราคาในตลาดอีกด้วย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อยกระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้มาตรฐาน
๒. เพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกรในพื้นที่

เป้าหมายของโครงการ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗

วิธีดำเนินการ

๑. ประชุมกลุ่มเกษตรกรเพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินโครงการ พร้อมรับสมัครเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ
๒. จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว” จำนวน ๔ ครั้ง
๓. ติดตามให้คำแนะนำและประเมินผล

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ร่วมกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลพบุรี

งบประมาณ

โครงการเปลี่ยนข้าวเปลือกให้เป็นข้าวปลูก จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน ๔ ครั้ง

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๔ ครั้ง
เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
  ๒. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๕ ครั้ง
เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท
  ๓. ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๑๖ ชั่วโมงๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท
  ๔. ค่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
  ๕. ค่าบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานโครงการฯ เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๕,๐๐๐ บาท (สามหมื่นห้าพันบาทถ้วน)**

ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

ผลผลิต (output)

เกษตรกรจำนวน ๓๐ ราย ได้รับการพัฒนาความรู้ในเรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ ได้รับมาตรฐาน

ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีของตนเองในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ผลผลิตเฉลี่ยเพิ่มขึ้น และมีความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตัวชี้วัด

เกษตรกรที่ร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ ได้รับรองมาตรฐาน GAP

โครงการ พลิกฟื้น คืนชีวิต ชวนาตำบลบ้านโปร่งอำเภอหนองโดน

หลักการและเหตุผล

อำเภอหนองโดนมีพื้นที่ จำนวน ๕๕,๐๕๐.๐๐ ไร่ โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชาชนในอำเภอหนองโดน โดยมีครัวเรือนภาคการเกษตร จำนวน ๑,๖๗๑ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด ๑๓,๙๑๒ ครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๒ โดยข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก มีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๓๖,๖๘๗.๕๐ ไร่ เทียบเป็นร้อยละ ๖๖.๖๔ ของพื้นที่อำเภอหนองโดน และจากสถานะสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ปัจจัยการผลิตในภาคการเกษตรปรับตัวสูงขึ้นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่ต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้น ในราคาขายผลผลิตที่เท่าเดิม ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาหนี้สินครัวเรือนมากขึ้น โดยข้อมูลจากรณาคาร์เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่าในปี ๒๕๖๕ เกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองโดน มีหนี้สินมากกว่า ๒๖๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๔ ถึงร้อยละ ๓

อำเภอหนองโดน เป็นหน่วยงานต้องบำบัดทุกข์ บำรุงสุข เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในทุกมิติ โดยบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน ในการขับเคลื่อนภารกิจของรัฐบาลกระทรวงต่างๆ นำไปสู่การปฏิบัติหรือการพัฒนาในระดับพื้นที่ (Area Based) ตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ถึงระดับหมู่บ้าน และจากปัญหาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เชื่อมโยงมามีผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของประชาชน โดยสาเหตุของปัญหามาจากราคาของปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมีที่ใช้ป้องกันกำจัดแมลง และสารกำจัดวัชพืช อีกทั้งราคาน้ำมันที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่ราคาขายผลผลิตยังเท่าเดิม ทำให้เกษตรกรประสบภาวะขาดทุนและได้รับความเดือดร้อนในทุกมิติ อีกทั้งปัญหาสุขภาพเสื่อมโทรมจากการใช้สารเคมีในแปลงนาประกอบกับ วิถีทำนาสมัยใหม่ มีการเผาตอซังข้าวก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศทำลายสิ่งแวดล้อมและระบบทางเดินหายใจของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาอำเภอหนองโดนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย มั่งคั่งอยู่ดีกินดี สามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ในครัวเรือน สร้างงาน สร้างอาชีพในชุมชน เสริมสร้างสุขภาพที่ดีและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจัดทำโครงการ “พลิกฟื้น คืนชีวิตชาวนา อำเภอหนองโดน” ขึ้น เพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่ได้รับองค์ความรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ทำให้มีเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการผลิต การเพิ่มมูลค่า และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อีกทั้งผลผลิตทางการเกษตรมีความปลอดภัยจากสารเคมีทางการเกษตรตกค้าง สามารถลดต้นทุนการผลิตและสร้างรายได้เพิ่มให้กับภาคการเกษตร ทำให้ GDP ภาคการเกษตรสูงขึ้น ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองโดน ลดปัญหาภาระหนี้สินครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนเกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกษตรกรสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อยกระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการทำนาแบบลดต้นทุนการผลิต
๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยใช้ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้อง และทำให้ต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีลดลง
๓. เพื่อสนับสนุนการใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมี
๔. เพื่อสนับสนุนการลดการเผาในพื้นที่การเกษตร

เป้าหมายของโครงการ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗

วิธีดำเนินการ

๑. ประชุมกลุ่มเกษตรกรเพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินโครงการ พร้อมรับสมัครเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ
๒. จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)” จำนวน ๕ ครั้ง
  - ๒.๑ ครั้งที่ ๑ : ปฐมนิเทศ ชี้แจงรายละเอียดขั้นตอนการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) การตรวจเลือดของเกษตรกร ก่อนเข้าร่วมโครงการ (ตรวจสารเคมีในเลือด) วิธีการเก็บตัวอย่างดินสำหรับการตรวจวิเคราะห์ดิน การจัดทำบัญชีฟาร์มสำหรับการคิดต้นทุนการผลิต
  - ๒.๒ ครั้งที่ ๒ : การตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้น การเตรียมดิน การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การกำจัดวัชพืช การทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักสัจดี
  - ๒.๓ ครั้งที่ ๓ : การใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๑ การสำรวจแมลงศัตรูข้าว การทำสารชีวภัณฑ์ เพื่อป้องกันกำจัดโรคในข้าว การทำน้ำหมักสมุนไพร ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูข้าว
  - ๒.๔ ครั้งที่ ๔ : การใส่ปุ๋ยครั้งที่ ๒ การกำจัดวัชพืช การฉีดพ่นสารชีวภัณฑ์ และฮอร์โมนบำรุงรวงข้าว การเตรียมแปลงสำหรับการเก็บเกี่ยว
  - ๒.๕ ครั้งที่ ๕ : การสรุปผลการดำเนินงาน “การลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)” สรุปต้นทุนการผลิต รายได้ ผลผลิต และการตรวจเลือดของเกษตรกร หลังเข้าร่วมโครงการ (ตรวจสารเคมีในเลือด)
๓. ติดตามแนะนำและประเมินผล

สถานที่ดำเนินการ

ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ร่วมกับ ที่ว่าการอำเภอหนองโดน

งบประมาณ

โครงการ พลิกฟื้น คืนชีวิต ชาวนาตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน กิจกรรม จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs)” จำนวน ๕ ครั้ง

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๕๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๕ ครั้ง
เป็นเงิน ๑๒,๕๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๕๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๕ ครั้ง
เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท
๓. ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๓๐ ชั่วโมงๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
๔. ค่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท

๕. ป้ายประชาสัมพันธ์สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๕๐ ป้ายๆละ ๓๕๐ บาท
เป็นเงิน ๑๗,๕๐๐ บาท
๖. ค่าบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานโครงการฯ เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)**

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถในการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ทำให้มีเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการผลิต การเพิ่มมูลค่า และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจะเป็นต้นแบบในการขยายผลต่อไป
๒. เกิดเครือข่ายในการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) จำนวน ๑ เครือข่าย
๓. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการไม่มีสารเคมีตกค้าง (จากภาคการเกษตร) ในร่างกาย

โครงการส่งเสริมและอบรมเกษตรกรผู้ผลิตพืชและสมุนไพรสู่ระบบมาตรฐาน GAP

หลักการและเหตุผล

จังหวัดสระบุรีเป็น ๑ ใน ๑๔ จังหวัดที่ได้รับการคัดเลือกให้ดำเนินการโครงการเมืองสมุนไพร (HERBAL CITY) มีพื้นที่เกษตรกรรม ๗๖๒,๑๗๗ ไร่ (๓๔.๑๐% ของพื้นที่ทั้งหมด) และครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน ๓๑,๘๘๔ ครัวเรือน โดยสามารถพัฒนาให้ปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาพัฒนาจังหวัด คือ การส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร รวมถึงพืชผัก เพื่อการบริโภคและผลไม้ท้องถิ่น อีกทั้งหน่วยงานราชการเห็นความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผัก และผลไม้ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับจังหวัดสระบุรี โดยมีแผนการพัฒนาพื้นที่ปลูกสมุนไพร ปลูกผัก และผลไม้ท้องถิ่นที่สามารถปลูกได้ในชุมชน พัฒนาต่อยอดให้เป็นแหล่งปลูกและการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งต้องให้ความรู้ ความเข้าใจ เสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร ผัก และผลไม้ สร้างผลผลิตที่ได้มาตรฐาน พัฒนาระบบฐานที่ให้เหมาะสมกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อต่อยอดไปสู่การสร้างสินค้า ที่มาตรฐานและมีตลาดรองรับสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปัจจุบัน ทำให้ผู้คนในสังคมสนใจสมุนไพรเพื่อดูแลสุขภาพมากขึ้น เกิดกระแส การรักสุขภาพ ดังนั้น การปลูกพืชสมุนไพรเป็นอีกทางเลือกที่มีความสำคัญในการแก้ปัญหาการว่างงาน เสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างรายได้ให้กับชุมชนชาวจังหวัดสระบุรีได้อย่างยั่งยืน

จากแผนพัฒนาพัฒนาจังหวัดสระบุรี ที่เน้นการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร รวมถึงพืชผัก เพื่อการบริโภคและผลไม้ท้องถิ่น นั้น อำเภอนองโตนซึ่งเป็นพื้นที่หลักในการทำเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการทำเกษตรกรรมอย่างมาก ซึ่งพื้นที่จากมากกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน โดยพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว และข้าวโพด นอกจากนี้พืชเศรษฐกิจหลัก ดังกล่าวแล้ว อำเภอนองโตน ได้มีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรคุณภาพดี เพื่อส่งให้กับโรงพยาบาลนองโตน สำหรับเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเพื่อผลิตยารักษาโรค โดยโรงพยาบาลนองโตนเป็น ๑ ใน ๒ โรงพยาบาลของจังหวัดสระบุรีที่ผลิตยาสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคเพื่อสนับสนุนให้โรงพยาบาลในเขตสุขภาพที่ ๔ (๘ จังหวัด) โดยปัจจุบันมีกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันปลูกสมุนไพรส่งให้กับโรงพยาบาลนองโตน ๑ กลุ่ม ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรตำบลนองโตน มีสมาชิกกลุ่ม จำนวน ๒๐ ราย ผลิตสมุนไพรจำนวน ๕ ชนิด ได้แก่ ฟักทะลายโจร ขมิ้นชัน ไพล เสดดพังพอน และเพชรสังฆาต ส่งให้โรงพยาบาลนองโตน แต่ปริมาณผลผลิตที่ส่งให้แล้วยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของโรงพยาบาล ทำให้ต้องไปรับซื้อผลผลิตมาจากจังหวัดอื่น สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน จึงได้มีแนวทางส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน ซึ่งมีการบูรณาการในการดำเนินโครงการจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ ได้แก่ โรงพยาบาลนองโตน สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนองโตน เป็นต้น เพื่อให้มีสมุนไพรที่มีคุณภาพดี มีมาตรฐานรับรองเพื่อส่งให้กับโรงพยาบาลนองโตน ส่งเสริมให้เกิดรายได้เพิ่มในครัวเรือน สร้างเศรษฐกิจที่เข้มแข็งให้กับเกษตรกรในตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตนต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อยกระดับความรู้ของเกษตรกรด้านการผลิตสมุนไพรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
๒. เพื่อสร้างรายได้เพิ่ม เป็นอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่

เป้าหมายของโครงการ

เกษตรกรตำบลบ้านโป่ง อำเภอนองโตน จังหวัดสระบุรี

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗

วิธีดำเนินการ

๑. ประชุมกลุ่มเกษตรกรเพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินโครงการ พร้อมรับสมัครเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ
๒. จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การผลิตสมุนไพรอย่างไรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน GAP” จำนวน ๒ ครั้ง
๓. ศึกษาดูงานแปลงสมุนไพรต้นแบบ จำนวน ๑ ครั้ง
๓. ติดตามให้คำแนะนำในการปลูกสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP เบื้องต้น และประเมินผลในการเข้าร่วมการอบรม

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ร่วมกับ โรงพยาบาลหนองโดน

งบประมาณ

รายละเอียด งบประมาณโครงการอบรมเกษตรกรผู้ผลิตพืชและสมุนไพรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP มีรายการค่าใช้จ่าย ดังนี้

๑. จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน ๒ ครั้ง
  - ๑.๑ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๒ ครั้ง
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
  - ๑.๒ ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๒ ครั้ง
เป็นเงิน ๖,๐๐๐ บาท
  - ๑.๓ ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๘ ชั่วโมงๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท
  - ๑.๔ ค่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
๒. ศึกษาดูงานแปลงสมุนไพรต้นแบบ จำนวน ๑ วัน
  - ๒.๑ ค่าจ้างเหมารถตู้ในการศึกษาดูงาน จำนวน ๓ คันๆ ละ ๔,๐๐๐ บาท
เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท
  - ๒.๒ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๓๕ บาท จำนวน ๑ ครั้ง
เป็นเงิน ๒,๑๐๐ บาท
  - ๒.๓ ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๕๐ บาท จำนวน ๑ ครั้ง
เป็นเงิน ๔,๕๐๐ บาท
๓. ค่าบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานโครงการฯ เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๘,๖๐๐ บาท (สามหมื่นแปดพันหกร้อยบาทถ้วน)

ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

ผลผลิต (output)

เกษตรกรจำนวน ๓๐ ราย ได้รับการพัฒนาความรู้ในเรื่อง “การผลิตสมุนไพรอย่างไรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน GAP”

ผลลัพธ์ (outcome)

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และสามารถขยายผลไปสู่ครัวเรือนเกษตรกรรายอื่นๆได้

๒. โรงพยาบาลจะได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ และได้รับการรับรองมาตรฐานในการผลิตสำหรับนำไปผลิตยาที่มีคุณภาพรักษาผู้ป่วยได้ต่อไป

ตัวชี้วัด

เกษตรกรที่ร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ สามารถผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP

โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบอำเภอหนองโดน

หลักการและเหตุผล

เกษตรกรต้นแบบเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเกษตร เพราะเป็นต้นแบบ เป็นแบบอย่าง ในการพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรมีแบบอย่างในการพัฒนา ให้เกษตรกรทุกคนได้รับการพัฒนา เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) หมายถึง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงและการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและสิ่งแวดล้อม และสามารถพัฒนาไปเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ด้านการเกษตรต่อไปได้

อำเภอหนองโดน จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดนขึ้นเพื่อ ดำเนินการการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรของเกษตรกรในพื้นที่ จำนวน ๑๐ ราย ให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เป็นเกษตรกรต้นแบบ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรในทุกด้านๆ รอบรู้เรื่องการเกษตร สามารถให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ได้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรต้นแบบของตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน
๒. เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรทั่วไปได้
๓. เกิดการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายในการปฏิบัติงานของเกษตรกรต้นแบบ

เป้าหมายการดำเนินโครงการ

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านโป่ง จำนวน ๑๐ ราย

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบอำเภอหนองโดน พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติร่วมกัน จำนวน ๔ ครั้ง โดยเน้นองค์ความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร
๒. ศึกษาดูงานเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ
๓. ติดตามประเมินผล

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน

งบประมาณ

รายละเอียด งบประมาณการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน มีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

๑. อบรมเชิงปฏิบัติการ

๑.๑ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท จำนวน ๔ ครั้ง
เป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท

๑.๒ ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๔ ครั้ง
เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท

๑.๓ ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๑๖ ชั่วโมงๆละ ๕๐๐ บาท เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท

๒. ศึกษาดูงานเกษตรกรต้นแบบ จำนวน ๑ วัน

๒.๑ ค่าจ้างเหมารถตู้ในการศึกษาดูงาน จำนวน ๑ คันๆ ละ ๔,๐๐๐ บาท
เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาท

๒.๒ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๓๕ บาท
เป็นเงิน ๗๐๐ บาท

๒.๓ ค่าอาหารกลางวัน จำนวน 1๕๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๕๐ บาท จำนวน ๑ ครั้ง
เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท

๓. ค่าบริหารจัดการ และติดตามการดำเนินงานโครงการฯ เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๒๓,๒๐๐ บาท (สองหมื่นสามพันสองร้อยบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีความสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นเกษตรกรต้นแบบได้
๒. เกิดแปลงเรียนรู้ด้านการเกษตรจากการปฏิบัติจริงของเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่
๓. เกษตรกรต้นแบบสามารถขยายผลไปยังเกษตรกรในพื้นที่ข้างเคียงได้

โครงการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนได้ประสบปัญหาหมอกควันปกคลุมและเกิดมลพิษทางอากาศเป็นประจำทุกปี โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่โล่ง ทั้งในพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตร ซึ่งการเผาดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลเสียต่อการทำอาชีพการเกษตรโดยตรง กล่าวคือ ทำให้ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร และมอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร ที่มีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และนำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีการเกษตรทดแทนการเผา สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผา รวมทั้งสร้างต้นแบบในการทำเกษตรปลอดการเผาเพื่อสนับสนุนการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรในระยะต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน จึงได้จัดทำโครงการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร เพื่อเป็นการสร้างการตระหนักรู้ และรับรู้ร่วมกัน ในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเผาในพื้นที่การเกษตร นอกจากจะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศแล้ว ยังทำให้เกิดสภาวะดินเสื่อมโทรม ทำลายอินทรีย์วัตถุในดิน เพื่อหาแนวทางแก้ไข และป้องกัน เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกรจากการที่ไม่เผาตอซัง นำมาอัดเป็นฟางก้อน เพื่อจำหน่าย เป็นพลังงานทดแทน หรือใช้ในภาคการเกษตร และเศษตอซังที่เหลืออีกกลายเป็นอินทรีย์วัตถุในดินต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรกรเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร
๒. เพื่อให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร
๓. ลดการทำลายมลพิษทางอากาศ และรักษาสภาพแวดล้อมทางดิน

เป้าหมายการดำเนินโครงการ

เกษตรกร จำนวน ๑๑ ราย

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เดือนมีนาคม ๒๕๖๖ – เมษายน ๒๕๖๖

วิธีการดำเนินงาน

๑. จัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร
๒. กิจกรรมสาธิตการอัดฟางเพื่อลดการหยุดเผาในพื้นที่
๓. ติดตามประเมินผล

สถานที่ดำเนินการ

แปลงเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านโปร่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ร่วมกับสถานีพัฒนาที่ดินสระบุรี

งบประมาณ

รายละเอียด งบประมาณการดำเนินงานโครงการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร มีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท
เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑๐๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ค่าจ้างเหมาตกแต่งเวทีและสถานที่ในการดำเนินงาน เป็นเงิน ๕,๐๐๐ บาท
๔. ค่าสมนาคุณวิทยากร (คณะ) จำนวน ๓ ชั่วโมง ๆ ละ ๕๐๐ บาท จำนวน ๓ ราย
เป็นเงิน ๔,๕๐๐ บาท

รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๒๒,๐๐๐ บาท (สองหมื่นสองพันบาทถ้วน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีการลดต้นทุนจากการใช้เศษวัสดุทางการเกษตรมาผลิตปุ๋ยหมักทดแทนการเผา และการใช้อินทรีย์วัตถุปรับปรุงบำรุงดินทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น และมีรายได้เพิ่มจากการเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๒. พื้นที่เผาไหม้ และจุดความร้อน (hotspot) ในพื้นที่เกษตรลดลง ส่งผลให้สุขอนามัยของประชาชนดีขึ้น

โครงการต่อยอดผลิตภัณฑ์และสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว

หลักการและเหตุผล

อำเภอหนองโดนมีพื้นที่ จำนวน ๕๕,๐๕๐.๐๐ ไร่ โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชาชนในอำเภอหนองโดน โดยมีครัวเรือนภาคการเกษตร จำนวน ๑,๖๗๑ ครัวเรือน จากครัวเรือนทั้งหมด ๑๓,๙๑๒ ครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๒ โดยข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก มีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๓๖,๖๘๗.๕๐ ไร่ เทียบเป็นร้อยละ ๖๖.๖๔ ของพื้นที่อำเภอหนองโดน และจากสถานะสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ปัจจัยการผลิตในภาคการเกษตรปรับตัวสูงขึ้นอย่างมากซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรที่ต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้น ในราคาขายผลผลิตที่เท่าเดิม

ในกระบวนการผลิตข้าวของเกษตรกรในอำเภอหนองโดน เป็นการเน้นจำหน่ายให้กับโรงสี ซึ่งทำให้ไม่สามารถกำหนดราคาในการขายได้ โดยราคาที่จำหน่ายข้าวจะเป็นในส่วนของราคาตามกลไกของตลาด โดยหักต้นทุนการผลิตกับราคาที่จำหน่ายให้กับโรงสีเกษตรกรจะเหลือกำไรที่น้อยมาก การปรับเปลี่ยนการทำนาจากการทำข้าวเพื่อสีข้าวเข้าโรงสี โดยเปลี่ยนมาผลิตข้าวเพื่อการบริโภค เพื่อจำหน่ายเอง จึงเป็นอีกทางเลือกที่จะเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองโดน เนื่องจากข้าวสารที่บรรจุถุงสำหรับจำหน่ายจะสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับข้าวมากกว่าเท่าตัว สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ได้ร่วมมือกับสมาชิกแปลงใหญ่ข้าวหนองโดน ในการดำเนินการส่งเสริมเพิ่มพื้นที่โดยเน้นการปรับเปลี่ยนการทำนาเพื่อจำหน่ายผลผลิตเข้าโรงสีมาเป็นการเปลี่ยนเป็นผลิตข้าวเพื่อการบริโภค และแปรรูปเพิ่มมูลค่าของข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสารบรรจุถุง โดยมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความดึงดูดกับผู้บริโภค ซึ่งคาดว่าจะสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร อีกทั้งยังมีแหล่งจำหน่ายผลผลิตที่แน่นอน และไม่ต้องเสี่ยงกับกลไกของราคาในตลาด และสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มให้กับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบ้านโป่ง ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว
๒. เพื่อให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมายการดำเนินโครงการ

เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

เดือนตุลาคม ๒๕๖๖ – กันยายน ๒๕๖๗

วิธีการดำเนินงาน

๑. อบรมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากสินค้าเกษตร และ Workshop การสร้างแบรนด์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์เบื้องต้น
๒. สนับสนุนบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้า
๓. ติดตามประเมินผล

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน

งบประมาณ

รายละเอียด งบประมาณการดำเนินงานโครงการต่อยอดผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว มีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

๑. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๒ มื้อ ๆ ละ ๒๕ บาท	เป็นเงิน ๑,๕๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๓๐ รายๆ ละ ๑ มื้อ ๆ ละ ๑๐๐ บาท	เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
๓. ค่าสมนาคุณวิทยากร จำนวน ๕ ชั่วโมงๆละ ๕๐๐ บาท	เป็นเงิน ๒,๕๐๐ บาท
๔. สนับสนุนบรรจุภัณฑ์ (สร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าว)	เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ บาท
รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๒๗,๐๐๐ บาท (สองหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)	

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กลุ่มเกษตรกรสามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับครัวเรือน และกลุ่มได้
๒. เกิดการสร้างแบรนด์ และผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับกลุ่มเกษตรกร
๓. กระตุ้นการปลูกข้าวปลอดภัย เพื่อบริโภคเองในครัวเรือน และเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภค